

PRIVALOMOJI IR PASIRENKAMOJI LIETUVIŲ KALBOS SKYRYBA

Tema parengta vadovaujantis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos patvirtintomis Privalomosios ir Pasirenkamosios skyrybos taisyklėmis. Lentelėje gretinamos abėjos taisyklės, laikomasi pirmiau minėtų taisyklių numeracijos, kai kurios skiltys atitinkamai išplėstos. Taisykles iliustruojantys sakiniai parinkti iš savivaldybės teisės aktų projektų, spaudos, lankstinukų, kitų leidinių, reklamos. Interneto šaltinių ir literatūros sąrašas pateikiamas teksto pabaigoje.

PRIVALOMOJI SKYRYBA	PASIRENKAMOJI SKYRYBA
Privalomosios skyrybos taisyklės patvirtintos VLKK 2006-09-28 nutarimu Nr. N-2 (103)	Pasirenkamosios skyrybos taisyklės patvirtintos VLKK 2006-09-28 nutarimu Nr. N-3 (104)
I. BENDROSIOS NUOSTATOS	
<p>1. <u>Privalomosios skyrybos taisyklės</u> nustato privalomą sakinio dalių arba sudėtinių sakinių dėmenų atskyrimą ar išskyrimą, teksto skyrybą, taip pat svarbiausius neskyrimo atvejus (jie teikiami pastabomis). Skyrimo taisyklės išdėstytos pagal sakinio sandarą, sakinio dalis ir kitus sintaksinius požymius, skyrimas grindžiamas taip pat pirmiausia sintaksiniais požymiais. Jei galima skirti keliais ženklais, jie arba vardijami apytikrio dažnumo tvarka, arba rečiau vartojamas skyrybos ženklas nurodomas skliaustuose. Bet kuris iš ženklų vartojimo variantų laikomas taisyklingu. Šiose taisyklėse nenurodytais atvejais skyrybos ženklai neprivalomi.</p> <p>2. Lietuvių kalboje vartojami skyrybos ženklai: taškas (.), kablelis (,), kabliataškis (;), dvitaškis (:), brūkšnys (–), klausukas (?), šauktukas (!), daugtaškis (...), skliaustai: atidaromasis (( ), uždaromasis ( )); kabutės: atidaromosios (,,), uždaromosios (“).</p> <p>Susidūrus dvejoms kabutėms, skliaustams, rašomos vienerios kabutės, vieni skliaustai (kaip ir susidūrus dviem kableliams ar kitiems skyrybos ženklams): <i>Festivalyje dalyvavo Alytaus „Sakalėlio“ Sakalėlis“ – vaikų folkloro ansamblis. Šaltinis gali būti nurodomas įvairiai (išnašoje, skliaustuose (www.alytus.lt), svarbu, kad skaitytojas gautų reikiamą informaciją.</i></p>	<p>1. <u>Pasirenkamosios skyrybos taisyklėse</u> išdėstyti atvejai, kuriais skyrybos ženklai neprivalomi, bet gali būti vartojami rašančiojo nuožiūra prasminiams ir stilistiniams atspalviams nurodyti ar paryškinti. Skyrimo pasirinkimas rodomas suskliaudžiant ženklą, kuris gali būti rašomas arba nerašomas. Bet kuris pasirinktas skyrimo variantas klaida nelaikytinas.</p>

Kartais dėl aiškumo sudėtinguose tekstuose gali būti dedami dvigubi skliaustai:

$((0,990 - 1,18)/0,12 = -1,6)$

Miesto gimtadienis tradiciškai sutinkamas jo istorijos lopinėlio atodanga – organizuojami alytiškių menininkų kūrybos vakarai, teminės dokumentų ekspozicijos („Nostalgija“ (2016), „Senųjų gatvių istorijos“ (2017), „Mūsų miestą puošia skulptūros“ (2018)) ir pan.

Taškas, klaustukas, šauktukas, daugtaškis paprastai rašomi sakinio gale (tai priklauso nuo prasmės ir intonacijos). Tarp sakinio galo ženklo ir kito sakinio paliekamas tarpelis.

Sakinio pabaigoje susidūrus sutrumpinimo taškui (pvz., sutrumpinimai *kt.*, *t. t.*, *pan.*) ir sakinio pabaigos taškui, dedamas vienas taškas.

Vietoj trimis taškais žymimo daugtaškio nedera vartoti keturių ar daugiau taškų.

Tarp sakinio galo ženklo ir kito sakinio paliekamas tarpelis. Tarpeliai taip pat būtini po skiriamųjų ženklų (tarp dviejų sutrumpinimų ir po jų parašytų taškų, tarp sutrumpinimo ir skaičiaus ir pan.).

Kabutės

Lietuviškų kabučių grafinė raiška yra „ABC“ (apačioje devynetukai, viršuje – šešetukai).

Standartinėje lietuviškoje kompiuterio klaviatūroje (standartas LST 1582:2000) lietuviškos kabutės yra (plačiau apie klaviatūrą žr. <http://ims.mii.lt/klav/>). Jos renkamos spaudžiant kabučių klavišus. Tie, kurie naudoja amerikietišką klaviatūrą, šitaip įvesti lietuviškų kabučių negali – jų nėra. Tokiu atveju kabutes, kaip ir bet kurį kitą simbolį, galima surinkti kodais taip: nuspaudus klavišą *Alt* surenkamas atidaromųjų kabučių kodas 0132 arba uždaromųjų – 0147.

„MS Office 2002 XP“ sulietuvintoje „Wordo“ programoje ir vėlesnėse jo laidose lietuviškos kabutės yra klaviatūroje vietoj dabar beveik visuotinai vartojamų angliškųjų.

Vietoj kabučių negalima vartoti paeiliui dviejų kablelių (,) ir dviejų apostrofų ženklų (‘’).

Su kabutėmis rašomi simboliniai pavadinimai, pvz.: *ansamblio „Dainava“ nariai; vakaras „Laiškai iš praeities“*.

Kabutėmis išskiriamos citatos ir kaip citatos suprantami žodžiai, nuo kurių norima atsiriboti (žr. skyrių „Teksto skyryba“). Perkeltinės ir vaizdingos reikšmės žodžiai kabutėmis neskiriami, pvz.: *auksinės mintys, grikinė boba* (toks pyragas), *vieno langelio principas, gyvybės langelis, žalioji korta, muilo opera* (toks žanras), *naujasis rusas, samanė*.

Ne teisės aktuose (reklamoje, iškabose) kabutes gali atstoti kitoks grafinis išskyrimas (kita spalva, šriftas, pabraukimas ir pan.). Toks išskyrimas negalimas teisės aktų tekstuose. Vengtina perkrauta simbolių pavadinimų skyryba – ir kabutės, ir kitoks grafinis išskyrimas.

Brūkšnys

Brūkšnys yra skyrybos ženklas, kuriuo skiriamos sakinio dalys, sakinių dėmenys, tiesioginė kalba. Brūkšni, jei naudojate ne lietuviško standarto klaviatūra, galima surinkti drauge spaudžiant klavišą Alt ir 0150.

Rengiant koduočių ir klaviatūros standartus būtent šis vidutinio ilgio brūkšnys buvo paskirtas lietuvių rašto kalbai. (Brūkšnys, kurio kodas 151, palaikytas per ilgą, jis vadinamas ilguoju ir vartojamas nebent išskirtinumo, puošnumo sumetimais.) Žr. [Grigas G. Brūkšniai ir kabutės](#) (LIKIT.lt arba „Kompiuterijoje“ 1998 m., Nr. 7(13), p. 20–22).

Kuo skiriasi minuso ir brūkšnelio ženklai?

Minuso ženklas (–) yra atimties operaciją arba neigiamą skaičių žymintis ženklas (kodas). Jis yra tokio paties ilgio kaip ir brūkšnys (ne brūkšnelis!), jo ilgis atitinka pliuso ženklo (+) horizontalaus brūkšnio ilgį.

Neigiamas skaičius rašomas tarp minuso ženklo ir skaitmens be tarpo, pvz.,

<p>Vidutinė sausio mėnesio oro temperatūra Rytų Lietuvoje apie -5°C (ne -5°C).</p>	
<p>II. SAKINIO SKYRYBA</p>	
<p>3. Vienarūšės sakinio dalys</p>	<p>2. Vienarūšės sakinio dalys</p>
<p>3.1. Vienarūšės išvardijamosios sakinio dalys be jungtukų yra atskiriamos kableliais, pvz.:</p> <p><i><u>Pareigingumas, darbštumas, nuoširdus bendravimas su žmonėmis įtraukė jį į visuomeninio gyvenimo verpetą. Esu doras, sąžiningas, patikimas, ryžtingas žmogus. Su teisingumo vykdymu susiję reikalavimai privalomi visoms valstybės institucijoms, pareigūnams ir tarnautojams, imonėms ir organizacijoms, kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims. Savivaldybės meras priims miesto gyventojus, dalyvaus Bendruomenės sveikatos tarybos posėdyje, kalbės su žiniasklaidos atstovais.</u></i></p> <p>Pastabos:</p> <p>1. Nevienarūšės sakinio dalys neskiriamos, pvz.:</p> <p><i><u>Apie dalyvavimą praneškite iki 2020 01 20 tel. (8 315) 55 133. Užsiėmimai vyksta 2 kartus per mėnesį pirmadieniais – ketvirtadieniais nedidelėmis grupelėmis. Dializė atliekama kasdien 7.30–18.00 val. dviem pamainomis.</u></i></p> <p>2. Vientisas momento ar laiko, erdvės, svorio ir pan. kiekio nusakymas atitinkamais matų vienetais rašomas neskiriant, pvz.:</p> <p><i><u>Pretendento pasiūlymas gautas 2019 m. lapkričio 22 d. 10 val. 25 min. 35 sekundės. (Nusakoma diena ir dienos dalis.) Kviečiu šiandien 14 val. dalyvauti iškilmingame savivaldybės tarybos posėdyje. Už atliktus darbus buvo sumokėta penkiolika tūkstančių trys šimtai šešiasdešimt eurų aštuoniasdešimt šeši centai.</u></i></p> <p>3. Kilmininkais nusakyta vieta ar laikas rašomi neskiriant, pvz.:</p> <p><i><u>Moteris šiuo metu gydoma Alytaus medicininės reabilitacijos ir sporto centro Slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje. Skubus komisijos posėdis įvyko 2019 m. lapkričio 19 dienos ankštų rytą.</u></i></p> <p>3.2. Vienarūšės sakinio dalys be jungtukų, susijusios priešinio santykiais,</p>	<p>2.1. Greta pavartoti artimos reikšmės ar kartojamieji žodžiai skiriami kableliu, jei suprantami kaip vienarūšės sakinio dalys, arba neskiriami, jei laikomi samplaikomis, pvz.:</p> <p><i><u>Seniai(,) seniai juos esame kvietę. Jai reikėtų eiti(,) klausti „Sodroje“ dėl neišmokėtų pinigų. Virsdami iš autobuso žmonės kažkur skubėjo(,) lėkė. Dauguma europinių projektų bus baigti po metų(,) pusantrų.</u></i></p> <p>2.2. Pažyminiai prieš pažymimąjį žodį, nurodantys ne vieno pagrindo požymius, bet rašančiojo laikomi lygiaverčiais, gali būti atskiriami kableliais kaip vienarūšiai, pvz.:</p> <p><i><u>Komandos gretas papildė jaunas(,) aukštas ir nepaprastai talentingas naujokas iš Lietuvos. Parduodamas šiltas(,) ramus butas. Skatinama formuoti atviras(,) ne mažesnes kaip 50 hektarų pievas.</u></i></p>

atskiriamos brūkšniais arba kableliais, pvz.:

Ne vakar ir ne rytoj – šią akimirką tau viskas duota. Tai jau ne atidumo – sąžinės klaidos. Su vaikais visada stengiausi bendrauti, draugauti – ne auklėti juos.

3.3. Vienarūšės sakinio dalys, sujungtos jungtukais ar kitais jungiamaisiais žodžiais:

a) pavieniais *o, bet, tačiau, tik(tai):*

Tikras vadovas padeda, įkvepia, skatina, o ne kontroliuoja. Konkurencija yra nepatogi, bet reikalinga. A. B. buvo kviečiamas į teismą, tačiau neatvyko. Ekspertizė iš esmės nepakeitė tyrimo eigos, tik kiek pakoregavo pareigūnų toliau tikrinamas versijas. Nėra kitos išeities, tiktai prisipažinti.

b) poriniais *nors (ir) ... bet, kad ir ... bet, jei(gu) ne ... tai, ne tiek ... kiek, ne tik ... bet ir, kaip ... taip (ir) ir kt.:*

Šis darbas nors ir baigtas, bet bus tęsiamas. Kad ir pralaimėjo, bet džiaugėsi atkakliu žaidimu. Kad ir kur bebūsime, vis tiek žiūrėsime į tą patį dangų. Tikėjosi jeigu ne meilės, tai bent švelnaus jausmo. Jei ne šiandien, tai ryt poryt tvirtinamas biudžetas. Gyvenimo pablogėjimą jaus ne tiek dabar palyginti mažas algas gaunantys, nors kvalifikuoti ir darbštūs lietuviai, kiek ne pagal realias ekonomines išgales vartojantys Vakarų Europos gyventojai. Tėvų elgesys ir gyvenimo būdas lemia ne tik vaiko charakterį, bet ir sveikatą. Kiemas kaip buvo, taip ir liko nesutvarkytas. Patikrinimo metu reikalaujama pateikti ties licencijų, kiek kompiuteryje yra įdiegta programos kopijų.

c) kartojamaisiais *ir ... ir, ar ... ar, arba ... arba, nei ... nei, čia ... čia, tai ... tai, tiek ... tiek ir kt., yra atskiriamos kableliais, pvz.:*

Kaina labai svarbi ir vartotojui, ir pardavėjui. Ar ketvirtadienį, ar penktadienį vykstame į Vilnių. Prašymą turi pasirašyti arba pareiškėjas, arba jo atstovas. Nėra nei šių dokumentų vertinimo, nei išvadų. Ir čia, ir čia panašiai reaguoja žiūrovai. Ji taip vandens atneša, taip pietumis pavalgydina. Ženklas turi būti matomas ties dieną, tiek naktį.

Pastaba. Nekartojamaisiais sujungiamaisiais jungtukais *ir, bei, ar, arba, nei* sujungtos vienaarūšės sakinio dalys neatskiriamos, pvz.:

Sąrašai pateikiami paštu ir elektroninio ryšio kanalais. Projekto tikslas – tausoti aplinką, taupyti energetinius išteklius bei panaudoti alternatyvius energijos šaltinius. Šalių susitarimu gali būti nustatytas kitoks valstybės tarnautojo ar darbuotojo darbo laiko grafikas, kuris tvirtinamas direktoriaus įsakymu. Darbai atliekami pagal patikslintus arba naujus projektus. Nuo piktadarių neapsaugojo vaizdo kameros nei saugos tarnyba.

Kableliais neskiriamos pavienės vienaarūšės sakinio dalys, sujungtos pavieniais jungtukais *ir, bei, ar, arba*.

4. Aiškinamosios sakinio dalys

4.1. Aiškinamoji sakinio dalis su jungiamaisiais žodžiais *ypač, kaip ir, būtent, tai yra* ir pan. yra išskiriama kableliais, pvz.:

Vis dėlto reikėtų keisti komisijos sudėtį, ypač pirmininko kandidatūrą. Mobilieji telefonai, kaip ir svaigalai, vairuojant kelia tokį pat pavojų. Projektas turi būti vertinamas iš esmės, būtent pagal jo naudą miestui, bendruomenei ir kultūrai. Dalis išlaidų, t. y. 26 313 Eur su PVM, jau yra apmokėta.

Kablelis rašomas ir po jungiamąją paskirtį turinčio įterpinio, pvz.: *Tas pats bruožas, pavyzdžiui, užsispyrimas, vienu atveju gali padėti (siekiant tikslo), o kitu atveju trukdyti (neleisti išgirsti kito žmogaus nuomonės ar tiesos, diskutuoti).*

4.2. Kelios aiškinamosios sakinio dalys, neturinčios jungiamojo žodžio ir einančios po apibendrinamojo žodžio, yra išskiriamos dvitaškiu ir kableliu (ar brūkšniu) arba brūkšniais, pvz.:

Rinkodara remiasi daugelio mokslų: ekonomikos, statistikos, psichologijos – teorijomis. Tūkstančiai žmonių: bedarbių, pensininkų, darbininkų, studentų, pedagogų, medikų, kitų profesijų atstovų, pritaria akcijai ir žada joje dalyvauti. Šis valstybės tarnautojas organizuoja, koordinuoja, prižiūri bendrosios kultūros sričių: leidybos, valstybinių švenčių ir atmintinų datų, kalendorinių ir kitų švenčių renginių, literatūros, meno projektų, programų

3. Aiškinamosios sakinio dalys

3.1. Vienavardės sakinio dalys be jungiamųjų žodžių gali būti išskiriamos kableliais (rečiau brūkšniais), jei norima parodyti aiškinamąją jų paskirtį, pvz.:

Sąskrydis rengiamas Alytaus rajone(,) Daugų miestelyje(,) jau po savaitės. Dėl informacijos apie asmenų deklaruotą gyvenamąją vietą prašome kreiptis į Gyventojų registro tarnybą prie Vidaus reikalų ministerijos A. Vivulskio g. 4A(,) Vilniuje. Posėdis vyks ketvirtadienį(,) gegužės 26 d.(,) tarybos posėdžių salėje. Čia pat(,) priimamajame(,) intereso duomenys įrašomi į informacinę sistemą. Komisijos nariai aptars ir kitus(,) su ša sutartimi susijusius(,) dokumentus. Komandą sudaro 8–10 narių(,) 14–18 metų vaikinų ir merginų. Pilkšvai baltos(,) lyg melsvos(,) kalkakmenio skulptūros puošė parką. Nieko kita(,) kaip tik išvažiuoti(,) mums neliko. Dar vienas pastatas, šiltintasis(,) garantavo patalpų komfortą ir gerą šiluminės energijos ekonomiją.

3.2. Vienavardė sakinio dalis arba išskiriama, jeigu suprantama kaip papildymas, arba atskiriama, jeigu suprantama kaip vienaarūšė, pvz.:

Renginiai, šventės reprezentuoja miestą, stiprina jo vadovų, kartu ir visos bendruomenės(,) autoritetą, skatina atvykstantį turizmą. Kiekvienas konkursas mums, mokytojams(,) yra galimybė geriau pažinti savo mokinius, lavinti jų įgūdžius, didinti savo kompetenciją. Iki

– rengimą ir įgyvendinimą. Vyko trijų amžiaus grupių: elito, jaunių ir jaunučių – varžybos. Maloniai kviečiame visus: šokėjus, dainininkus, muzikantus, mokančius vaidinti ar turinčius kitą išskirtinį talentą, dalyvauti įspūdingiausio metų konkurso „Dzūkijos talentai“ atrankoje. Piktadarių su pagrobtu sisteminiu bloku nutverti nepavyko, jie, matyt, labai skubėjo: bėgte bėgo, apdaužė kompiuterį, monitoriaus neišnešė – iš to naudos turės mažai.

Nurodant gatvę ir kitus adreso elementus po žodžio adreso rašomas dvitaškis, pvz.: Kreiptis adresu: Alytus, Rotušės a. 4, 3 aukštas, 306 kab. Prieš interneto adresą dvitaškis paprastai nededamas (nėra vardijimo), pvz.: Daugiau informacijos žr. interneto portale adresu www.alytus.lt.

Jeigu vardijama, rašomas dvitaškis, pvz.:

Spektaklio bilietų kaina: 25, 50 ir 100 Eur. Tel.: 55 198, 55 199.

Renginio rėmėjai: UAB Alytaus radijas, „Alytaus naujienos“, Alytaus spaustuvė, AB „Alita“.

Jeigu vardijimo nėra, dvitaškis nerašomas. Pvz.: Bilieto kaina 10 Eur. Tel. 55 147. Renginio organizatorius Alytaus kultūros centras.

4.3. Po vienerūšių sakinio dalių prieš apibendrinamąjį žodį (visi, viskas, visa (tai), visur, visada ir pan.) rašomas brūkšnys, pvz.:

Paraišką, pažymą iš universiteto, charakteristiką, motyvacinį laišką, rekomendaciją – visus dokumentus reikia pristatyti atrankos komisijai. Filosofiją, istoriją, sociologiją – viską jis skaito originalo kalba. Liūdesys, skausmas, ašaros – visa tai tik laikina, bet mums atrodo, jog tai amžinybė. Išvykti į gamtą, aplankyti muziejų, dalyvauti diskusijoje, susipažinti su išskirtiniu žmogumi – visur gali būti įdomu. Ar darbe, ar laisvalaikiu – visada jie kartu.

Pastaba. Sumuojamojoje eilutėje (ypač lentelėse) po apibendrinamojo junginio „iš viso“ arba „bendra suma“ (kai nėra daugelio sumų) dvitaškis nerašomas.

gruodžio pradžios, net ir vėliau(,) buvo laukiama pasiūlymu. Kasdien, ypač piko valandomis(,) pagrindinės miesto gatvės būdavo sausakimšos.

3.3. Tarp apibendrinamojo žodžio ir jį aiškinančių sakinio dalių įterpus jungiamąjį žodį, po pastarojo gali būti rašomas dvitaškis (rečiau brūkšnys), jei norima paryškinti išvardijimą, pvz.:

Aptartos bendradarbiavimo su komunikacijos specialistais, būtent(,) autoriais, redaktoriais, reporteriais, korespondentais, aktoriais, prodiuseriais, techniniu personalu, taip pat su šių sričių savininkais, gairės. Mintys veda prie A. Baranausko iškelto klausimo, būtent (–) kas Lietuva yra ir kas ji bus? Uždarose rakinamose patalpose(,) kaip antai(,) sandėliuose, šiltnamiuose, ūkiniuose pastatuose ir kt.(,) šunys apsaugai gali būti laikomi palaidi, o patalpos be perspėjimo ženklų.

4.4. Kai į aiškinimą (išskaičiavimą) įsiterpia kiti papildomi sakiniai, aiškinamųjų (išskaičiuojamųjų) sakinio dalių skyryba gali būti dvejopa. Po apibendrinamųjų žodžių rašomas dvitaškis, kiekviena aiškinamoji (išskaičiuojamoji) sakinio dalis pradedama nauja eilute:

4.4.1. Didžiosiomis raidėmis, o po papildomo sakinio rašomas taškas, pvz.:

Vadovaudamasis ... įstatymu, atsižvelgdamas į ... raštą (išvadą, rekomendacijas):

1. S u d a r a u ... darbo grupę:

...

2. P a v e d u šiai darbo grupei ... apvarstyti ... .

3. Į p a r e i g o j u ... pateikti išvadas administracijos direktoriui.

x x x

19. Sutartis gali būti nutraukiama:

19.1. Šalių susitarimu.

19.2. Jeigu viena iš šalių nevykdo ar netinkamai vykdo šia sutartimi priimtus įsipareigojimus ir tai yra esminis sutarties pažeidimas.

x x x

„Eko“ taškuose superkama:

Depozito ženklų pažymėta tara – 25 ct už 1 vnt.

Skaidraus stiklo tara – 14 ct už 1 kg.

Spalvoto stiklo tara – 11 ct už 1 kg.

...

4.4.1. Mažosiomis raidėmis (jeigu tai ne vardažodis, sutrumpinimas), o po papildomo sakinio rašomas kabliataškis, pvz.:

19. Sutartis gali būti nutraukiama:

19.1. šalių susitarimu;

19.2. jeigu viena iš šalių nevykdo ar netinkamai vykdo šia sutartimi priimtus įsipareigojimus ir tai yra esminis sutarties pažeidimas.

x x x

Vadovaudamasi ... ministro įsakymu Nr. ... patvirtinto ... aprašo ... punktu ir ... įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 1 punktu,

į g a l i o j u būti visuomenei naudingos veiklos organizatoriais:

1. Alytaus sporto ir rekreacijos centras;
2. VŠĮ „Alytaus infrastruktūra“;
3. UAB Alytaus butų ūkis;
4. Alytaus miesto švietimo įstaiga;
5. kitas Alytaus miesto savivaldybės įstaiga.

„Eko“ taškuose superkama:

depozito ženklų pažymėta tara – 25 ct už 1 vnt.;

skaidraus stiklo tara – 14 ct už 1 kg;

spalvoto stiklo tara – 11 ct už 1 kg;

...

Sprendimo, nutarimo ar kito kolegialios institucijos teisės akto įvadinės dalies ir aiškinamųjų (išskaičiuojamųjų) sakinių dalių, t. y. sprendžiamųjų teiginių, teksto skyrybą reglamentuoja Dokumentų rengimo taisyklių 71.4 p.:

„71.4. Kolegialios institucijos leidžiamo nutarimo (11 priedas) ar sprendimo (12 priedas) dėstomojoje dalyje tvarkomąjį veiksmažodį reiškiantys žodžiai „nutaria“ (nutarime), „nusprendžia“ (sprendime) rašomi išretintai esamojo laiko trečiojo asmens forma, po jų dedamas dvitaškis ir pradedama rašyti didžiąja raide, pvz.:

Kauno miesto savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

1. Patvirtinti ..... .
2. Nustatyti ..... .
3. Įpareigoti ..... .

arba

<p>Kauno miesto savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a: Įgalioti ... .“ Taigi po žodžių „nusprendžia“, „nutaria“ dedamas dvitaškis ir naujoje eilutėje sakinyje pradamas didžiąja raide. Pvz.: <i>Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ... įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 15 punktu, 18 straipsnio 1 dalimi, ... ministro ... įsakymu Nr. ... patvirtinta ... programa, Alytaus miesto savivaldybės taryba n u t a r i a:</i> <i>Perduoti Alytaus bendrojo lavinimo mokykloms savivaldybei priklausanti nuosavybės teise ilgalaikį materialųjį turtą, kurio bendra likutinė vertė ... Eur (pagal priedą), valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise.</i></p>	
	<p>4. Dalyvinės, pusdalyvinės, padalyvinės aplinkybės Išplėsta dalyvinė, pusdalyvinė ar padalyvinė aplinkybė arba dvi ir daugiau neišplėstų gali būti išskiriamos kableliais, jei norima išryškinti jų prasminį ir intonacinį savarankiškumą, pvz.: <i>Išanalizavus <u>paslaugų gavėjų skaičių ir teikiamų paslaugų trukmę</u>(,) nustatyta mažėjimo tendencija. <u>Igyvendinus projektą</u>(,) pagerės lopšelio-darželio teikiamų paslaugų kokybė ir prieinamumas. Paslaugos buvo perkamos(,) <u>vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis</u>. Savivaldybė(,) <u>gavusi lėšas</u>(,) per 3 darbo dienas atsiskaito su rangovu už atliktus darbus. Administracijos skyrius(,) <u>planuodamas ateinančių metų pirkimų pobūdį ir apimtį</u>(,) remiasi savo veiklos planais, ankstesniais metais sudarytų panašių sutarčių verte, rinkos tyrimais ir kt. Valstybės regioninė politika palanki Alytaus miesto savivaldybei(,) <u>kuri</u>(,) <u>patekdama į probleminių teritorijų sąrašą</u>(,) turi galimybę gauti ES paramos lėšas kai kuriems projektams vykdyti. Įstaigos vadovas užtikrina, kad(,) <u>įstaigoje kuriant vidaus kontrolės sistemą</u>(,) būtų atsižvelgta į teisės aktų, įstaigos veiklos planų, darbo reglamentų, sutarčių laikymąsi, veiklos ir finansinės informacijos patikimumą, veiklos veiksmingumą, turto apsaugą.</i></p> <p>Pasirinkus skirti išplėstinę dalyvinę, pusdalyvinę ar padalyvinę aplinkybę, privalu ją išskirti iš abiejų pusių – kablelis tik iš vienos pusės (pvz.: <i>Susitarimų iš esmės laikomasi, bet</i>(,) <u>keičiantis vadovui, keičiami ir jo aplinkos žmonės</u>) laikomas klaida.</p>

	<p>Ar tame pačiame tekste nuosekliai skirti visas išplėstines dalyvines, pusdalyvines, padalyvines aplinkybes, ar pasirinktinai pagal norą paryškinti kurių nors iš jų prasminį ir intonacinį savarankiškumą, sprendžia autorius arba redakcija.</p>
<p>5. Pažyminiai</p> <p>5.1. Išplėstinis derinamasis pažymynys po pažymimojo žodžio išskiriamas kableliais, pvz.:</p> <p><i>Siūlau padidinti lėšas, <u>skirtas mokykloms tvarkyti</u>. Šias pareigas gali eiti asmuo, <u>turintis aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą socialinių mokslų studijų srities krypties išsilavinimą</u>. Paslauga teikiama asmenims, <u>deklaravusiems gyvenamąją vietą Alytaus miesto savivaldybėje ir norintiems gauti pažymą apie šeimos sudėtį</u>. Administracijos direktoriaus pavaduotojas, <u>l. e. administracijos direktoriaus pareigas</u>, Tadas Sraigys pavedė vykdyti statinio ekspertizės paslaugos pirkimą. Savivaldybės taryba, <u>atstovaujama savivaldybės mero</u>, surašė Socialinių paslaugų centro steigimo aktą. Lankėmės Strasbūre, mieste, <u>dažnai vadinamame Europos širdimi</u>. Dalis žmonių savo gyvenimą įsivaizduoja kaip mažą, uždarą pasaulį, <u>pilną jaukumo ir šilumos</u>.</i></p> <p>Pastabos</p> <p>1. Prieš pažymimąjį žodį einantis derinamasis pažymynys neskiriamas (išskyrus 5.5 punkte nurodytus atvejus), pvz.:</p> <p><i>Siūlau padidinti <u>mokykloms tvarkyti skirtas</u> lėšas. Šias pareigas gali eiti aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą socialinių mokslų studijų srities krypties išsilavinimą turintis asmuo.</i></p> <p>2. Neskiriamas po pažymimojo žodžio einantis nederinamasis pažymynys, išreikštas prielinksnine konstrukcija, įnagininku, padalyvine žodžių grupe arba prasidedantis žodžiais <i>tema, antrašte, pavadinimu</i>, pvz.:</p> <p><i>Sąrašus su <u>parašais</u> reikia pristatyti komisijai. Džiaugiamės Jūsų laimėjimais <u>stant tarptautinius objektus</u>. Vadovas padėjo <u>aktyviausiems bendruomenės nariams už pagalbą, iniciatyvą įgyvendinant Alytaus miesto plėtros tikslus</u>. Kolegijoje vyko diskusija <u>tema „Kodėl norėčiau gyventi ir</u></i></p>	<p>5. Pažyminiai</p> <p>5.1. Aplinkybinį atspalvį turintis išplėstas derinamasis pažymynys arba du ar keli neišplėsti derinamieji pažyminiai prieš daiktavardžiu išreikštą pažymimąjį žodį arba nederinamasis pažymynys prieš daiktavardžiu išreikštą pažymimąjį žodį ar po jo gali būti išskiriamas kableliais, jei norima pabrėžti pažyminio prasminį ir intonacinį savarankiškumą, pvz.:</p> <p><i><u>Ideologizuotą, problemišką, bet ne skandalingą</u>(.) <u>veikalą visuomenė turėtų skaityti ir svarstyti</u>. Pastaruoju metu <u>apleistas, išdaužytas langais</u>(.) pastatas atrodė pasmerktas sunykti, bet dabar jo rekonstrukcijai investuotojai ketina skirti apie 3 mln. Eur. Šis autorius(.) <u>labai įdomus, nors nedaug ką publikavęs</u>(.) yra artimas man savo darbais žmogus. <u>Visų slapčiomis stebimas ir aptariamasis privačioje aplinkoje</u>(.) bendrijos pirmininkas nebuvo linkęs pritarti šiai nuostatai, tačiau kol kas garsiai neprieštaravo ir diskusijoje nedalyvavo.</i></p> <p>5.2. Neišplėstas derinamasis ar nederinamasis pažymynys, pažymintis įvardžiu išreikštą sakinio dalį, gali būti išskiriamas kableliais (rečiau brūkšniais), jei norima pabrėžti jo prasminį ir intonacinį savarankiškumą, pvz.:</p> <p><i><u>Savarankiškas ir laisvas</u>(,) <u>aš išvengdavau rūpesčių, turėjau pakankamai laiko apmąstyti manęs laukiančius darbus</u>. Ją, <u>jauną ir nepatyrusią</u>(,) tuoj pat griebė pramogų verslo pasaulis.</i></p> <p>5.3. Išplėstas nederinamasis pažymynys po pažymimojo žodžio, išreikšto įvardžiu, gali būti išskiriamas kableliais (rečiau brūkšniais), jei norima pabrėžti jo prasminį ir intonacinį savarankiškumą, pvz.:</p> <p><i>Jie (–) <u>elegantiškais dalykiniais kostiumais</u> (–) visuomet traukia moters akį. Jis(.) <u>balta skrybėle</u>(,) išsiskyrė iš kitų šventės dalyvių.</i></p>

dirbti Alytuje“. Laikraštyje buvo išspausdintas straipsnis antrašte „Tiesioginės užsienio investicijos Alytaus mieste“. Yra dvi visuomeninės organizacijos pavadinimu „Alytus“.

5.2. Du ar daugiau neišplėstų ir (ar) išplėstų derinamųjų ar nederinamųjų pažyminių, einančių kartu su derinamaisiais, po pažymimojo žodžio yra išskiriami kableliais (arba brūkšniais), pvz.:

Pastatas – mūrinis, dviejų aukštų, su arkiniais langais, iš gatvės pusės mažai priminė maldos namus. Ji – smulkutė, tamsiaplaukė, nešioja akinius, ant kaklo – labradorito amuletą. Kai galiojo principas – kas pirmesnis, tas gudresnis – padaryta neapdairių žingsnių. Sovietmečiu daug kas garbino Vakarus, nes tuomet jie buvo visokeriopos laisvės – tiek vidinės, tiek išorinės – simbolis. Tu būk tokia, kokia buvai – linksma, tvirta, nenuilstanti!

Prekių etiketėse pažyminys, einantis po pažymimojo žodžio, atskiriamas kabeliu arba suskliaudžiamas (nors pažyminį šiuo atveju geriau vartoti prieš pažymimąjį žodį):

Rankšluostis, kilpinis (Kilpinis rankšluostis)

Rankšluostis (kilpinis)

Pėdkelnės, vaikiškos (Vaikiškos pėdkelnės)

Pėdkelnės (vaikiškos)

Lėkštė, didelė (Didelė lėkštė)

Lėkštė (didelė)

Riostainiai, vaniliniai (Vaniliniai riostainiai)

Riostainiai (vaniliniai)

Sūris, dešrinis (Dešrinis sūris)

Sūris (dešrinis)

Jautiena, vytinta (Vytinta jautiena)

5.4. Su dalelytėmis *nors ir, kad ir, dar (ir), tegu, irgi, kaip* ir pan. einantys pažyminiai ar priedėliai gali būti išskiriami kableliais, jei norima parodyti jų prasminį ir intonacinį savarankiškumą, pvz.:

Kad ir be ekspertų pritarimo(,) skulptūra vis tiek iškilo priešais bibliotekos pastatą. Audra(,) nors ir susilpnėjusi(,) pasiglemžė pora gyvybių, keli tūkstančiai gyventojų liko be elektros. Uodų puolami gyventojai užgulė vaistines, iššlavė beveik visas(,) dar ir nuo pernai užsilikusias(,) priemones vabzdžiams atbaidyti. Gal tikrai kas nors turėdamas vilties ir pasitikėjimo(,) tegu be didelių pinigų, su menkais ištekliais(,) susigundys čia pradėti veiklą. Kaip skrupulingą ir labai kruopščią(,) Virginiją paskyrė tvarkyti organizacijos finansų reikalus.

5.5. Lyginamieji nederinamieji pažyminiai, prasidedantys žodžiais *didumo, aukštumo, ilgumo* ir kt., po pažymimojo žodžio gali būti išskiriami, jei norima išryškinti jų prasminį ir intonacinį savarankiškumą, pvz.:

Jis didžiavosi seno sodo obuoliais, didumo sulig galva. Sūnus(,) aukštumo sulig tėvu(,) taip pat sieks sporto pergalių. Varžybų metu vaikai prigaudė žuvelių(,) ilgumo vos ne per nykštį.

5.6. Po įvardžių *bet kas, kas nors, visi, kiti, kas, kaž(n) kas* ir pan. pavartotas būdvardis ar dalyvis su priklausomais žodžiais ar be jų gali būti išskiriamas, jei norima parodyti aiškinamąją jo paskirtį, pvz.:

Bet kas(,) greitesnis, stipresnis, vikresnis(,) pralens, jei netobulėsime. Ką nors(,) įdomų ir patrauklų(,) ji visada siūlo paskaityti, kai užsuku į biblioteką. Direktorė padėjo visiems(,) norintiems padėti(i), ir sakė, kad surinktos lėšos bus skirtos vaikų mokymo, ugdymo, gydymo sąlygoms gerinti. Kiti(,) ketinę groti festivalyje(,) atsiskė dėl lėšų stokos ir neatvyko. Kai kažkas(,) neprašytas(,) vidurnaktį braunasi į butą, kai gresia pavojus sveikatai ir gyvybei, ar pateisinama būtinoji gintis?

5.7. Artimos nederinamiesiems pažyminiams žodžių grupės, prasidedančios *vardu, pavarde, pravarde*, gali būti išskiriamos norint parodyti jų intonacinį savarankiškumą, pvz.:

Jautiena (vytinta)

5.3. Po pažymimojo žodžio einantis išplėstas priedėlis be jungiamojo žodžio yra išskiriamas kableliais, pvz.:

Į komisiją įtraukta Raminta Naujokienė, Pedagoginės psichologinės tarnybos vadovė. Įgalioju Vidaus ūkio skyriaus vairuotoją Joną Jurgaitį, a. k. 37408170786, paimti iš AB „Spindulys“ neįgaliojo pažymėjimo blankus. Pirmas atbėgo Simas Laukaitis, Jotvingių gimnazijos atstovas. Jonas Kaknys, tarybos Aplinkos ir plėtros komiteto narys, atkreipė dėmesį į automobilių aikštelių problemas. Mes, žemiau pasirašę Socialinės paramos skyriaus valstybės tarnautojai, 2019-06-08 norėjome padėti ir siūlėme savo paslaugas neįgaliajai A. B. dėl asmens tapatybės dokumento pagaminimo. Jiems, aukštųjų ir aukštesniųjų mokyklų studentams, taikomos įvairios nuolaidos. Lietuva yra visų mūsų valstybė ir kiekvienas žmogus, bankininkas ar darbininkas, sveikas ar invalidas, jaunas ar senas, yra vienodai vertingi visuomenės nariai. Vis labiau prarandame ryšį su gamta, gyvastį, veiklią energiją, kūno ir dvasios žvalumą skatinančiu šaltiniu.

Pastaba. Prieš pažymimąjį žodį einantis priedėlis neskiriamas (išskyrus 5.5 punkte nurodytus atvejus), pvz.: *Jaunimo centro dainų ir šokių ansamblio „Bitutė“ vadovė, mokytoja ekspertė D. Barysienė dirba nuo 2007 metų. Susitikime dalyvavo dzūkų kultūros žurnalo „Dainava“ redakcinės kolegijos narys J. Černiauskas.*

5.4. Priedėliai su jungiamąją paskirtį turinčiais žodžiais *ypač, arba, vadinamasis, labiausiai, daugiausia, dažniausiai, greičiausiai, kaip antai (kaip ta pačia reikšme), tai yra, būtent, pavyzdžiui, bent* ir kt. išskiriami kableliais, pvz.:

Atnaujinami švietimo įstaigų, ypač gimnazijų, pastatai, modernizuojama ugdymo aplinka. Į savivaldybės biudžetą vietoj 3,5 mln. Eur surinkta 3,2 mln. Eur, arba 98 proc., planuotų pajamų. Šeimos dorovės situaciją gana informatyviai apibūdina nusikalstamumas, alkoholizmas, narkomanija, beglobiai vaikai ir kt., vadinamoji dorovinė statistika. Viskas mums tada patiko, labiausiai jo minčių aiškumas, konkretumas, įsitikinimas savo teisumu ir vidinė jėga. Vaizdajuostės, deja, istorijos ilgai neišsaugos,

Viskas prasidėjo nuo mažo gražaus šunelio(,) vardu Kika, kurį Jonei padovanojo draugai. Eismo įvykio dalyvis teigė, kad vėlų vakarą prie šio automobilio vairo sėdėjo vaikas(,) vardu Saulius. Renginį vedė Algis Ramanauskas(,) pravarde Greitai. Švedijoje gyvena apie 700 tūkstančių žmonių, pavarde Andersonas.

5.8. Neišplėstas po pažymimojo žodžio einantis priedėlis gali būti išskiriamas, jei norima parodyti jo aiškinamąją paskirtį ir intonacinį savarankiškumą, pvz.:

Tenka pripažinti, kad mes(,) tarnautojai(,) ne visuomet laiku informuojame visuomenę ir jai tinkamai aiškiname savo atliekamų veiksmų tikslingumą. Pagal įstatus jis(,) pirmininkas(,) liks tarybos nariu iki kito suvažiavimo. Invalidų draugija dėkinga jai(,) vicemerei(,) už moralinę ir materialinę paramą, kuri padeda verstis nelengvu metu. Policininkų(,) Angelų sargų(,) dieną du sužeisti patrulių rinktinės pareigūnai sutiko ligoninėje.

5.9. Neišplėstas ar išplėstas priedėlis, einantis po pažymimojo žodžio, gali būti išskiriamas brūkšniais norint pabrėžti aiškinimą arba atskiriamas brūkšniu nuo pažymimojo žodžio norint parodyti tapatumą, pvz.:

Kovo 11-oji yra mūsų siekio išsipildymas ir tą siekį – Nepriklausomybę (–) turime branginti. Dauguma partijų deklaruoja, kad asmens teisių – laisvės, nuosavybės ir gyvybės (–) apsauga turi būti pagrindinė politinės valdžios funkcija. Didelį apyvartos augimą lėmė pagrindinio bendrovės padalinio – Informacinių sistemų skyriaus (–) sėkmingai baigti projektai.

daugiausia 10 metų. Vienokių švenčių reikia šiuolaikiniam jaunimui, kitokių, dažniausiai lengvo, humoristinio turinio, darbo žmogui. Paskutinės reformos metu padaryta nemažai nelogiškų, greičiausiai lobistinių, sprendimų. Fiksuotas valiutos kursas su rezervine valiuta neleidžia netikėtai nuvertėti valstybės išmokoms, kaip antai atlyginimams, pensijoms ir valstybinės paskolos obligacijoms nacionaline valiuta. Biudžeto, kaip pagrindinio metų dokumento, svarstymas yra labai svarbus darbas. Šiais laikais jaunos moterys, kaip ir vyrai, kopina karjeros laiptais, uždirba nemažai pinigų ir yra labai savarankiškos. Žmogus pagal savo galimybes nori tapti geriausiu asmeniu, t. y. autentiška būtybe, kuri išsiugdo ir išreiškia visas savo humaniškumo savybes. Kirba vienintelė mintis, būtent apie pagalbinių pastatų ir didesnės bibliotekos statybą. Kai kurie medžiai, pavyzdžiui, ąžuolas, beržas, teikia žmogui energiją, o kai kurie, pavyzdžiui, drebulės, tuopos, ją atima. Po procedūrų rankas muilu reikia gerai nusiplauti daug kartų, bent 5–6.

Kablelis rašomas ir po jungiamąją paskirtį turinčio įterpinio, pvz.:

Maži dekoratyvinių veislių šunys, pavyzdžiui, japonų chinai, pekinai ir kt., gali būti vedžijami (vedami) be antsnukių, bet su pavadėliu.

5.5. Išplėstas pažymins ar priedėlis arba du ar daugiau neišplėstų pažyminių ar priedėlių, einančių prieš įvardžiu išreikštą pažymimąjį žodį, yra išskiriami kableliais, pvz.:

Pasitempęs, jaunatviškas, nepriekaištingų manierų, ceremonijos metu jis atrodė nuostabiai. Nėdidukė, gražiai sudėta, apdailos darbus mūsų biure ji atliko sparčiai, negaišdama laiko nereikalingiems plepalams. Atsilapojusi, mažutė, šviesiomis garbanėlėmis, ji sėdėjo ant kėdės kraštelio ir atrodė abejojanti.

6. Lyginamieji posakiai

Lyginamieji posakiai, prisijungę prie būdvardiškųjų įvardžių *toks (-ia), toks (-ia) pat, šitoks (-ia), koks (-ia), kitoks (-ia)* ir pan., taip pat prie įvardiniųrieveiksmių *taip, kitaip, tiek* ir pan., gali būti išskiriami, jei norima parodyti jų prasminį ir intonacinį savarankiškumą, pvz.:

Paskutinis atsakymas toli gražu nebuvo toks aiškus ir patenkinamas(,) kaip pirmesnis. Pardavėjas privalo perduoti su prekėmis susijusius dokumentus tuo laiku, toje vietoje ir tokia forma(,) kaip susitarta. Toks

baltas ir perregimas prieš šviesą(,) lyg obels žiedlapis(,) porcelianas gražus savaime. Daugelis žmonių nuolat atidėlioja tai, ką norėtų atlikti, elgiasi taip(,) lyg būtų nemirtingi. Užsienio piliečiai mūsų respublikoje turi tokį pat civilinį teisnumą(,) kaip ir Lietuvos Respublikos piliečiai. Egzaminas šiomet pirmąsyk kitoks(,) negu iki šiolei. Ji tiek nepadarys(,) kiek kita.

Kai palyginimui vartojami jungtukai *nei, negu, nekaip (negu kaip)*, verta atsižvelgti į sakinio sandarą: dažniausiai lyginamieji junginiai eina sakinio dalimis ir šalutinio sakinio dėmens nesudaro – tokiu atveju kableliais neskiriami, pvz.:

Šis darbas mano sielai artimesnis nei teisėjo. Tai buvo daugiau negu draugystė. Būk išmintingesnis ir pakantesnis negu anksčiau. Žiūrovų susirinko kur kas daugiau nekaip besimaudančiųjų.

Jeigu palyginimas turi tarinį, vadinasi, sudaro šalutinį dėmenį, prieš jį rašomas kablelis – kaip visi šalutiniai dėmenys, jie privalomai išskiriami, pvz.:

Išlaikyti šią rinkos dalį yra kur kas svarbiau, negu gauti kuo didesnę pelną. Už atskirų rūšių administracinius teisės pažeidimus įstatymo gali būti nustatyta didesnė bauda, negu numatyta šiame straipsnyje. Svečių įspūdžiai apie Lietuvą geresni, nei buvo tikėtasi. Fondas gavo daugiau įplaukų, negu buvo planuota. Patarti lengviau, nekaip darbą padaryti.

Taigi kablelio nebuvimas tokiu atveju klaida, pvz.: *Avarija buvo daug pavojingesnė negu manyta. (Turi būti Avarija buvo daug pavojingesnė, negu manyta.) Vaikui paprastai geriau sekasi klausimą užduoti, negu atsakyti. Man lengviau iš karto išlieti emocijas, negu užgniaužti savyje. Mūsų žodžiuose ir posakiuose dažnai glūdi gilesnė prasmė, negu atrodo iš pažiūros.*

Kableliais neskiriami vadinamieji skirtumo lyginamieji posakiai, kurie vartojami su prieveiksnių ar būdvardžių aukštesniojo laipsnio formomis ir reiškia lyginimą priešinant du daiktus, ypatybes, veiksmus ar aplinkybes. Šių konstrukcijų pagrindą sudaro aukštesniojo laipsnio formos, atliekančios tarinio funkciją, o lyginamieji posakiai jungiami prie veiksnio, papildinio, pažyminio ar aplinkybių funkcijas reiškiančių

	<p>žodžių kaip jų išplėstinės dalys. Pvz.: <i>Publikos pripažinimas jam yra svarbiau nei pinigai.</i> Prasmė yra visados kažkas daugiau negu buvimas. <i>Tikėtina, keli subjektai lengviau susitars negu daugelis.</i> (Šiuo atveju junginiai lengvai pakeičiami konstrukcijomis su prielinksniu <i>už</i>, plg.: <i>Publikos pripažinimas jam yra svarbiau už pinigus.</i>)</p>
<p>6. Įterpiniai ir įspraudai</p> <p>6.1. Įterpiniai išskiriami kableliais, rečiau – brūkšniais. Tačiau gali būti išskiriama ir iš vienos pusės – kableliu, iš kitos – brūkšniu, arba atvirksčiai. Brūkšnys vartojamas ekspresijai išreikšti. Įterpiniai rodo arba reiškia autoriaus požiūrį į sakomo dalyko santykį su tikrove:</p> <p>6.1.1. Sakomo dalyko tikrumą (<i>tiesa, teisybė, aiškus daiktas; be abejo, aišku, suprantama, žinoma</i>): <i>Šiuos dalykus, teisybė, aš buvau pamiršęs. Be abejo, politiniai veiksniai ir pokyčiai lemia socialinių paslaugų teikimo apribojimą. Mes, aišku, galėtume, įrašyti daugiau reikalavimų. Suprantama, apie šias negeroves galima kalbėti ir plačiau.</i></p> <p>6.1.2. Spėjimą, abejojimą (<i>matyt(i), rodos(i), atrodo; ko gero</i>): <i>Matyt, reiškinio priežastys glūdi ne praeityje, o šiandienoje. Sprendimo projektas, ko gero, atsirado posėdžio išvakarėse.</i></p> <p>6.1.3. Sakomo dalyko vertinimą arba apgailestavimą (<i>bėda, laimė, nelaimė; kieno nors laimei, nelaimei; deja, bijau; svarbiausia</i>): <i>Deja, gražiems norams nelemta išsipildyti. Vadinasi, ji, savo nelaimei, tikrai nematė puikaus O. Koršunovo spektaklio. Įrengti nuolydžiai ir, svarbiausia, naujas liftas.</i></p> <p>6.1.4. Ko nors (informacijos, teiginio, sprendimo) šaltinį (<i>iš ko sprendžiant, kieno nors žodžiais tariant; teigimu, kokiais nors duomenimis, kokiomis nors žiniomis, kieno galva, nuomone, manymu, supratimu; anot, pasak ko, pagal ką</i>): <i>Lietuvos statistikos departamento duomenimis, bendras gyventojų skaičius Alytaus mieste mažėja. Vidaus audito tarnybos nuomone, ataskaitos apie atliktus darbus už Automobilių kelių direkcijos</i></p>	<p>7. Įterpiniai</p> <p>7.1. Įterpinys gali būti išskiriamas kartu su jungtuku, išskyrus <i>ir, ar, arba, nei</i>, jei norima pabrėžti jų prasminę ir intonacinę vienumą, pvz.: <i>Pirma, blogėja moksleivių fizinė sveikata, o(,) antra, moksleiviai nepakankamai užsiėmę po pamokų. Bet(,) kitų nuomone, jo perspektyvos užimti šį postą nėra optimistinės. Viešojo policija dirba neblogai, galėtų daugiau policininkų budėti naktimis, bet(,) matyt, tam skiriama per mažai lėšų.</i></p> <p>7.2. Modalumą rodantys žodžiai ar junginiai <i>anaiptol, antai, apskritai, atseit, būtent, destis, esą, galbūt, galų gale, geriau, greičiausiai, iš esmės, iš principo, iš tiesų, iš tikro, iš tikrųjų, iš viso, kaip tyčia, lyg tyčia, konkrečiai, konkrečiau, mat, pagaliau, palyginti, paprastai, paprasčiau, pirmiausia(i), (ne)priklausomai nuo, rasi(t), savo ruožtu, šiukštu, taigi, tikriau, tikriausiai, tiksliau, turbūt, veikiausiai, visų pirma</i> gali būti išskiriami, jei norima jiems suteikti įterptinį pobūdį, pvz.: <i>Pokyčių žadama, bet esminiais jų(,) anaipol(,) nepavadinsi. Ekspertai(,) antai(,) buvo parengę įmonės pertvarkymo planą, bet geri sumanymai taip ir liko neįgyvendinti. Apskritai(,) visur buvo dirbama rimtai, atsakingai ir dorai. Atseit(,) vis tiek viskas kaip buvo, taip ir liks... Kontrolierių vertinimais(,) esą(,) atsakingi asmenys neužtikrino apsaugos. Kartu su prezidentu vyko ir Lietuvos verslininkai, jie(,) būtent(,) turėjo užmegzti konkrečius ryšius. Atsakymai į testo klausimus padės išsiaiškinti tai, kas iki šiol(,) galbūt(,) buvo nesuprantama. Tikiu, kad žmonės, užimantys atsakingas pareigas, galų gale(,) pradės jausti už jas atsakomybę. Šaknys karčios, bet vaisiai saldūs, arba(,) geriau(,) trumpai pakentėti, kad vėliau galėtumei ilgai džiaugtis. Taisykles taryba ketina svarstyti kitos savaitės posėdyje ir(,) greičiausiai(,) joms pritarus. Teismo posėdyje suinteresuoto asmens atstovas(,) iš esmės(,) pakartoję</i></p>

skirtas lėšas yra teisingos. Pridėkite visą, jūsų manymu, reikalingą informaciją apie kvalifikaciją. Anot direktoriaus, vos prieš keletą dienų į Lietuvą atvykę svečiai jau spėjo aplankyti Kernavę, Trakus, jų dar laukia išvykos į Kauną, Druskininkus. Pagal galiojantį įstatymą, gynėjas gali būti paskirtas ir įtariamajam, ir kaltinamajam, ir teisiamajam, kurie to tik paprašo.

Prielinksnio pagal konstrukcijos neskiriamos, kai jos sakinyje eina pagrindo aplinkybe (priežasties aplinkybės porūšis), nusako pagrindą ar motyvą:

Pastato avaringumo būklę nustato institucijos, kurioms pagal kompetenciją priklauso prižiūrėti atitinkamų pastatų naudojimą. Importo muitai ir kiti mokesčiai apskaičiuojami pagal muitų tarifą, galiojantį prekių importo deklaracijos pateikimo dieną. Niekas negali būti suimamas kitaip, kaip tik įstatymo nustatytais atvejais ir tik pagal teismo sprendimą, teisėjo nutarimą ar prokuroro sankciją.

Dažnai pagal konstrukciją pagrindo ir šaltinio reikšmės susipina (sakinyje tinka ir viena, ir kita), tokiu atveju prielinksnio pagal konstrukciją skyrimas ar neskyrimas laikytinas pasirenkamuoju: jei sakinio autorius labiau nori pabrėžti pagrindą, pagal konstrukcijos neskirs kaip aplinkybės, jei nori pabrėžti šaltinį, šią konstrukciją išskirs kaip įterpinį: Kyla problemų dėl sutarčių vykdymo, todėl(,) pagal galiojantį reglamentą(,) reikia spręsti teisės akto rengėjo atsakomybės ir kontrolės klausimą. Kai išnagrinėjama byla dėl administracinio teisės pažeidimo, tai(,) pagal Administracinių teisės pažeidimų kodekso 21, 286 str.(,) priimamas nutarimas ir nustatyta tvarka taikoma administracinė nuobauda.

6.1.5. Teiginių tarpusavio santykius (be ko, be to; nepaisant ko, išskyrus ką; palyginti, palyginus; atvirkščiai, priešingai (negu kas), skirtingai nuo ko; antra vertus, kita vertus):

Be to, aš tegaliu patarti, ne liepti. Nepaisant sutarties nutraukimo, jos pagrindu sudarytos programos bus vykdomos toliau. Leidžiama laikyti šunis, kates ir kitus ne ūkinės paskirties gyvūnus, išskyrus žvėris, roplius, kurie dėl biologinių savybių gali kelti pavojų žmonių ar gyvūnų gyvybei ir sveikatai. Palyginti su trečiuoju ketvirčiu, praėjusį ketvirtį pelnas padidėjo

išdėstytus argumentus. Pavieniais teisės aktais padėties(,) iš principo(,) nepakeisi. Miesto gatvėse šiandien(,) iš tiesų(,) buvo ramiau – visi važiavo susikaupe ir atidūs. Galutinis mokyklų raidos taškas(,) iš tikro(,) ateities klausimas. Atrodo, problema(,) iš tikrųjų(,) amžina ir neišsprendžiama. Savivaldybių tarybos turi teisę paskirtiems mokėjams mažinti pajamų mokesčių arba(,) iš viso(,) nuo jo atleisti vietinio biudžeto sąskaita. Praėjusiais metais(,) lyg tyčia(,) buvo labai ankstyva žiema. Konkrečiau(,) gynėjo noras bet kokiomis priemonėmis laimėti bylą kertasi su baudžiamojo proceso principu. Diegiamos pažangios technologijos, žmonės be darbo neliks, mat(,) atsiras daugiau naujų paslaugų. Viską reikėjo daryti vienu metu – inventorizuoti ūkį, susirasti žmonių, galvoti apie pinigus, ir(,) pagaliau(,) priimti tinkamus sprendimus. Jų darbo užmokestis(,) palyginti(,) aukštas. Kitas komisijos narys siūlė, paprasčiau(,) sumažinti prizų dydį. Keisti ir tobulinti įstatymus gana sudėtinga dėl to, kad jie(,) paprastai(,) būna susieti su kitais teisės aktais. Tuos reikalavimus jis(,) pirmiausia(,) kėlė sau pačiam. Ten, kur yra stovėjimo automatai arba atitinkami mokamo stovėjimo ženklai, vairuotojai privalo už stovėjimą mokėti(,) priklausomai nuo stovėjimo trukmės. Šie nuostatai taikomi visoms vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų švietimo ir tęstinio ugdymo įstaigoms (išskyrus aukštąsias mokyklas)(,) nepriklausomai nuo jų pavaldumo, nuosavybės ir veiklos formų. Jeigu dabar kas pastūmėtų, nuriedėčiau tiesiog į upę(,) rasi(,) ir nuskęčiau. Specialieji teritorijų planavimo dokumentai(,) savo ruožtu(,) registre gali būti skirstomi į urbanistinius, infrastruktūros, gamtosaugos, kultūros vertybių ir kt. Mieste daugybė takų takelių, kurių neprivalo valyti kiemsargiai, o gyventojai geriau slidinės, griuvinės, galbūt netgi susižalos, tiktai(,) šiukštu(,) nepaims į rankas kastuvo ir nevalys sniego, nebarstys smėliu – jų nuomone, tegul tai daro kiti. Taigi(,) savivaldybė kol kas neturi dokumento, kuriuo galėtų vadovautis. Tikrai(,) galėjo būti ir taip. Jis paprašė narių pritarti, kad pataisa būtų įrašyta į sprendimo projektą, jį pataisyti, ar(,) tikriau(,) tinkamai įforminti. Jūs(,) tikriausiai(,) žinote, kad magistralėje už miesto įrengtas tunelis. Daugiau reikšmės suteikiama principui – teršėjas, arba(,) tiksliau(,) naudotojas moka. Veikiausiai(,) abi pusės pasiekė jas

apie 14%. Po rungtynių nei šeiminių, nei svečių atstovai nesidrabstė purvais, priešingai – jie žarstė vieni kitiems komplimentus. Kita vertus, ar didelis nuopelnas yra neprotinga rizika, greiti, neapgalvoti sprendimai?

6.1.6. Sąsają su ankstesniu kontekstu arba tarp teiginio ir iliustracijos (pavyzdžiui; sakysim(e), sakytum; beje; kai dėl ko): Pavyzdžiui, aukštas ir raumeningas žmogus turi įgimtų fizinių duomenų žaisti krepšinį. O kai dėl kalbų, tai jos tokios todėl, kad rinkimai artėja.

6.1.7. Apibendrinimą (vadinasi(i); (vienu) žodžiu, bendrais bruožais): Vadinasi – kažkas nepadaryta, pažadėta ir netesėta. Vienu žodžiu, buvo dirbama sistemingai ir planingai.

6.1.8. Išskaičiavimo eilę (viena, kita, pirma, antra, trečia ir t. t.): Viena – būkime kantrūs, kita – stenkimės padėti. Visų pirma labai sunkiai mes gausim kažkokių garantijų, o antra, tos garantijos bus nelabai vykdomos. santykio su tikrove tapatumą (kaip ir, lygiai kaip ir, panašiai kaip): Smegenys, lygiai kaip ir raumenys – juo daugiau juos naudoji, tuo ilgiau jų pajėgumas išlieka. Visuomenės nuotaikos vystosi dėsningai, panašiai kaip ir atskiro žmogaus.

6.1.9. Aktyvina pašnekovo dėmesį, pabrėžia ar apibūdina autoriaus bei atpasakojamąją kalbą ir kartu reiškia tam tikrą sakytojo požiūrį į jos turinį (matote, sakytum, žinai(ote), žiūrėk(ite) ir kt.; atsimenu, atsiprašau, matau, sakau, tikiu(imės) ir kt.; matos, sako, sakė; atsiprašant, kaip, kitaip, žodžiu, tiesiog, teisybę sakant, trumpai, vienu žodžiu tariant; tiesą pasakius; atvirai kalbant; tikrai neperdedant; manoma, sakoma, galima sakyti, kiek man žinoma, kaip minėta; tarp kitko; ar šiaip ar taip, šiaip ar taip; kaip matyt(i): Matote, teismas šito nepripažino. Neatsitiktinai šis masinis ir, tikimės, ateityje tradiciniu tapsiantis kultūros ir sporto renginys organizuojamas būtent Druskininkuose. Žodžiu, bet kokia kaina siekiama pergalės, efekto. Mielai taupyčiau, bet(,) tiesą sakant, nebelieka ką. Atvirai kalbant, aš norėčiau kalbėti tik dėl motyvų. Gyvenime, sakoma, visada yra vietos staigmenoms. Kiek man žinoma, yra ir problemų – neklysta tik tie,

tenkinantį susitarimą. Savoka „profesinės paslaugos“ apima(,) visų pirma(,) individualią mokslinę, literatūrinę, meno, auklėjamąją arba dėstyimo veiklą. Jis(,) turbūt(,) žino tai, ko mes nežinome.

kurie nedirba. *Juk, šiaip ar taip, keleiviai mieliau naudojami visuomeniniu transportu nei taksi. Kaip matyti, padėtis nėra gera.*

6.1.9. Jausminę reakciją į sakomą dalyką (jaustukai *ag, ak, oi, vai*, reiškiantys emocijas; *ačiū, dėkui*, reiškiantys pašalines pastabas; *dievulėliau, žiū, po šimts kelmų* ir kt. jaustukų funkciją atliekančios prielinksninės konstrukcijos, sustabarėję posakiai): *Visų, ak, juk nėra iš ko premijuoti. Oi, bėgčiau aš, tikrai bėgčiau, jei tik būtų kur. Daug, vai, daug paukščių virš mūsų skrenda... Jautrumas, ačiū pone Jonai, teikia mums stiprybės ir tikėjimo gražia ateitimi. Netingėjo, negailėjo laiko, dėkui jiems, suteikė pagalbą. Dievulėliau, nėra ko bijoti. Žiū, plykstelėjo žiburiai, taip seniai bregėti ir pasiilgti. O jergulėliau, koks tai buvo skanumas! *Juk turim, po šimts pypkių, vienąkart sužinoti teisybę. Ar tu be žmogus, po šimts kelmų?**

Pastaba. Jaustukai dažniausiai išskiriami, tačiau neprivalomai, mat jie įterpiniais nelaikomi. Jų skyryba priklauso nuo prasminių junginių ir intonacijos – labiau susiję su sakiniu jaustukai gali būti ir neišskiriami.

Įterpiniais nelaikomi žodžiai ir žodžių junginiai: *esą, iš viso, iš principo, iš tiesų, iš tikrųjų, iš tikro, pirmiausia, visų pirma, tikriausiai, veikiausiai, greičiausiai, apskritai, paprastai, anaip tol, taigi, šiukštu.*

6.2. Įspraudas išskiriamas skliaustais, brūkšniais arba kableliais, pvz.: *Siunčiame preliminarį prekių ir paslaugų sąmatą (pridedama). CV turi būti parašytas naudojant vieną šriftą (*Times New Roman, Arial ar pan.*) ir vieną šrifto dydį (*geriausiai skaitomas 12 pt*). Užpildykite prašymo formą (elektroninį variantą žr. internete www.alytus.lt). Projekto vadovas, -ė (*vardas, pavardė, pareigos, adresas, tel.*). Apie priimtą sprendimą informaciją pageidaučiau gauti asmeniškai, telefonu, el. paštu (nereikalingus gavimo būdus išbraukti). Į pažymą įtraukti nepilnamečių vaikų duomenis (taip/ne). Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) reglamentuoja Alytaus miesto savivaldybės administracijos (toliau – administracija) viešųjų pirkimų organizavimo, atlikimo ir kontrolės tvarką. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos atitinka Viešųjų pirkimų įstatyme vartojamas sąvokas. Didėjant prekybos laikinuose statiniuose (kioskai, paviljonai, nedidelės*

<p><i>turgavietės ir prekyba iš transporto priemonių žemės ūkio produkcija) poreikiui, būtina nustatyti optimalų šių statinių kiekį, išdėstymo zonas, sudaryti jų schemą. Mokymo programa pradedantiesiems (48 val. kursas). Jis buvo paskelbtas nepageidaujamu asmeniu („persona non grata“). Viešėjo Prancūzijos Kano (Caen) miesto Diuono d'Urvilio (Dumont d'Urville) licėjaus mokytojų ir mokinių delegacija. Jūs (prisipažinkit) norėtumėte būti panašūs į jį. Rytoj, atsiprašome pirkusiųjų bilietus, koncertas neįvyks. Tačiau (ak, koks skaudus nusivylimas!) pranašautasis skandalas subliūško.</i></p>	
<p>7. Kreipiniai</p> <p>7.1. Kreipinys, vienas ar su priklausomais žodžiais, išskiriamas kableliais, pvz.:</p> <p><i>Gerbiamasis, jūs jau argumentavot savo siūlymą. Tarybos nariai, jūs balsavote, kad būtų tęsiamos diskusijos. Mieli Alytaus gyventojai, laukiame Jūsų pasiūlymų dėl gatvių pavadinimų. Apie tai pakalbėsime kitąkart, brangieji! Ačiū, mielas gerasis, šviesusis žmogau!</i></p> <p>7.2. Kreipinys išskiriamas kartu su antrojo asmens įvardžiais <i>tu, jūs</i>, jei jie sakinyje negali eiti veiksniu, pvz.:</p> <p><i>O, gudruoli tu mano, ką dabar daryti? Kaip vargote, jūs mano brangieji, dabar man gelia širdį už jus. Europa, tu mano Europa, ar kada ateisi į protą?</i></p> <p>Kai kreipinys sudaro atskirą vokatyvinį sakinį, po jo dedamas šauktukas ir toliau einantis sakinyje pradedamas didžiąja raide, pvz.: <i>Brangioji! Tai ir tavo didelis indėlis... Mamyte, tu mano vienintele! Noriu gyventi pas tave.</i> Daiktavardiškasis įvardis <i>tamsta</i> kreipiniu paprastai neina. Jis neturi šauksmininko linksnio, <i>tamsta</i> vartojamas vietoj įvardžio <i>tu</i> (mandagi kreipimosi forma į antrąjį asmenį ir antruosius asmenis (žr. el. „Dabartinės lietuvių kalbos žodyną“): <i>Ką pasakytum tamsta apie tai? Gal tamsta asmeniškai jį pažinotai? Tai tamsta dar niekur nedirbi?</i> Tik retais atvejais specialiai intonuojamas antrojo asmens įvardžio vardininkas atstoja kreipinį ir yra skiriamas kableliais: <i>Tamsta, man buvo</i></p>	<p>8. Kreipiniai</p> <p>Kreipinys gali būti išskiriamas kartu su antrojo asmens įvardžiu <i>tu, jūs</i>, galinčiu eiti sakinio veiksniu, jei abu jie pasakomi vientisa intonacija, pvz.:</p> <p><i>Jūs(,) kolegos, turite galimybę parodyti iniciatyvą. Jūs(,) gerbiamieji(,) atkreipkite dėmesį, kad šiandien darbotvarkėje numatyta svarstyti ir pora papildomų klausimų. Ko gero, Jūs(,) gerbiamoji ponai, esate teisi. Kodėl(,) tu Jonai, taip darai? (Arba Kodėl tu, Jonai, taip darai?)</i></p>

<p><i>labai malonu pabūti drauge ir pasišnekėt. Vadinasi, <u>tamstele</u>, esate mokytoja?</i></p> <p>Pastaba. Pavardės, kurios baigiasi galūne <i>-as</i>, vienaskaitos šauksmininko linksnyje turi galūnę <i>-ai</i>, pvz.: <i>pone Krasnickai, pone Džiautai, pone Lietuvinkai</i>. Bendrinių žodžių <i>meras, seniūnas</i> šauksmininko forma – <i>mere, seniūne</i>. Į pasakų veikėjus kreipiamasi: <i>sakale raibasis, vilke pilke</i> ir t. t.</p> <p>Tikrinių vardų su galūne <i>-is, -ys, -us, -ius</i> šauksmininkas toks pat, kaip ir bendrinių, plg., <i>pone Skesteni</i> ir <i>bičiuli</i>, <i>pone Baubly</i> ir <i>būry</i>, <i>pone Šurkau</i> ir <i>sūnau</i>, <i>pone Balčiau</i> ir <i>sodžiau</i>.</p>	
	<p>9. Praleidimas</p> <p>Vietoj praleistos tarinio jungties arba savarankiškos sakinio dalies gali būti rašomas brūkšnys, jei norima paryškinti praleidimą, pvz.:</p> <p><i>Renginio organizatorius (–) Alytaus kultūros centras.</i> <i>Miesto sodas (–) tai seniausias Alytaus centrinėje dalyje esantis parkas.</i> <i>Visuomenės pagrindas (–) sveika šeima. Konkurso tema (–) „Jaunimas ir pasaulis“.</i> <i>Pirmieji kultūringo ir svetingo šeimnininko bruožai (–) natūralumas ir nuoširdumas. Turizmo ir informacijos centro tikslas (–) teikti nemokamą informaciją apie turizmo paslaugas, plėsti turizmo galimybių pristatymą. Socialinių paslaugų organizavimo ir mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo paskirtis (–) nustatyti socialinių paslaugų tikslą, rūšis, teikėjus ir gavėjus, valdymą, skyrimą, teikimą ir mokėjimą už socialines paslaugas. Amatų mokyklai (–) 20 metų. Turistus vilioja restoranai, darbininkus (–) greitosios aptarnavimo maitinimo įmonės, gyventojus (–) universalios parduotuvės. Kartais artimas žmogus gali iškrėsti kiaulystę, o menkai pažįstamas (–) pagelbėti.</i></p> <p>Kai tarp veiksnio ir tarinio yra apibūdinamasis santykis, vietoj praleistos tarinio jungties paprastai nerašomas joks ženklas:</p> <p><i>Kaina 25 00,00 Eur, PVM 18 proc., tel. (8 315) 55 100, kodas 188706935; a. s. LT 21 7044 0600 0192 8371, atstumas 1000,00 m (1 km) ir pan.</i></p> <p>Jeigu norima intonaciškai pabrėžti, gali būti toleruojama brūkšnio rašyba, pvz.: <i>Kaina – 2 500,00 Eur, PVM – 18 proc.</i></p>

	<p>Jeigu vardinama skaičių seka, rašomas dvitaškis, pvz., <i>Spektaklio bilietų kainos: 10 Eur, 15 Eur ir 20 Eur.</i> <i>Tel.: 55 198, 55 199.</i></p>
<p>8. Prijungiamieji sakiniai</p> <p>8.1. Šalutinis prijungiamojo sakinio dėmuo išskiriamas kableliais, pvz.: <u>Ar informacija bus suvokta ar atmesta, priklauso nuo jos pateikimo formos.</u> <i>Parašykite, ar galėtumėte darbo poreikiams naudoti nuosavą automobilį. Jeigu jums reikia pasišnekėti su direktoriumi ar aukštu, įtakingu asmeniu, darykite tai iki pietų. Manytume, kad tokie sprendimai reikalauja diskusijų ir gilių analizės. Byla iš vieno teismo perduodama kitam tada, kai įsiteisėja tuo klausimu priimta teismo nutartis. Socialinės paramos skyrius analizuoja ir vertina, kaip socialinių paslaugų įstaigos, organizacijos įgyvendina Socialinio paslaugų plano tikslus ir uždavinius, ar efektyviai ir taupiai naudojamos lėšos. Pusfinalyje paaiškės, kas stipresnis. Vis dėlto prisiminkim, kas gera. Papasakokite, kiek vargų ir netikėtumų laukė sunkiame kelyje. Įdomu, kieno interesus jis gina? Projektas yra nepasikeitęs, toks, koks buvo rudenį. Parašyta taip, kaip reikia. Intuicija mums signalizuoja, jog taip kalbantis nėra tiek teisingas ir nuoširdus, kiek nori atrodyti. Kokį suformavome miesto įvaizdį, tokį turime. Punksko krašte atrasime tokią Lietuvą, kokios pačioje Lietuvoje jau nebėra. Pasiūlymai dėl projekto gali būti pateikiami ir atskiru raštu, kuris pridedamas prie projekto. Sustokime ir bent kartą susimąstykime, kur taip skubame, kodėl inertiškai verčiamės per galvą stengdamiesi kuo daugiau aprėpti ir sukaupti. Aiškiai pasakykite, kurioje vietoje ir kada vyks tas renginys. Tai žmogus, apie kurį būtų galima parašyti įdomią knygą. Nurodomas muitinės įstaigos, per kurią prekės įvežamos į Lietuvos Respublikos teritoriją, kodas. Jie, supratę, kad nuolaidų nebus, išėjo. Tai įvyko taip natūraliai, kad net negaliu paaiškinti(,) kodėl ir kaip.</i></p> <p>Apstabarėję šalutinio dėmens sandarą turintys dėmenys, jungiami jungiamaisiais žodžiais kaip, kiek, kur, kada, ko, ką, semantiškai bei intonaciškai glaudžiai suaugę su pagrindiniu dėmeniu, kableliais paprastai neskiriami; dažnai juos galima pakeisti vienu žodžiu ar junginiu.</p>	<p>10. Prijungiamieji sakiniai</p> <p>10.1. Tarp šalutinio dėmens jungtuko (ar kito jungiamojo žodžio) ir prieš jį einančio sujungiamojo ar prijungiamojo jungtuko (ar kito jungiamojo žodžio) gali būti rašomas kablelis norint parodyti šalutinio dėmens savarankiškumą, pvz.: <i>Kai kurie žurnalistus įtikinėjo, kad(,) kai tik bus žinomi balsavimo rezultatai, taryba siūlys ir pavaduotojų kandidatūras. Savivaldybė, kur(i), kad ir neturėdama tam reikalui lėšų, priversta buvo susirūpinti varginga nukentėjusių žmonių padėtimi. Tačiau(,) kokia forma tai bus padaryta, kol kas nenuspręsta. Todėl(,) kad paaiškintume susidariusią padėtį, teikiame papildomą informaciją. Investuotojų pinigai ateina iš Vakarų ir Rytų, bet(,) kai kalbama apie strateginius objektus, neįmanoma išvengti klausimo, ar visada verslo grupių siekiai plėsti veiklą gali sutapti su gerais tikslais. Ir(,) jei jūs jau turite savo nuomonę ir žinote, ko norite, puiku! Todėl(,) jeigu liktų laiko, prašytume svarstyti tuos klausimus, kurie šiandien buvo rezerviniai. Kai darbai vykdomi kelio važiuojamosios dalies zonoje ir(,) kai kelias visai ar iš dalies uždaromas, eismas nukreipiamas kitais keliais arba įrengiama vietinė apylanka.</i></p> <p>10.2. Šalutinis dėmuo gali būti neišskiriamas, jei prieš jį eina dalelytė, panaikinanti šalutinio dėmens intonacinį savarankiškumą, pvz.: <i>Liekame kitų atminty(,) net kai mūsų jau nebėra. Dabar gyvenimas toks, kad nežinai(,) nė kada gausi per galvą, nė kas duos!.. Nebežino jie(,) nė ką daryti, susirinkimus šaukia, vadovo klausinėja, kada pinigų sumokėsias... Posėdyje dar kartą klausiti leidžiama(,) tik kai klausėjas iš naujo sulaukia eilės. Domėtasi(,) ir kaip vykdomas savivaldybės biudžetas.</i></p> <p>10.3. Po žodžių vargu, kažin prieš dalelytę ar, įvardį kas bei įvardinius</p>

A. Valeckienė yra pastebėjusi, jog tokie šalutinių dėmenų atitikmenys yra neišplėsti, paprastai sudaryti tik iš jungiamojo žodžio ir veiksmažodžio formos, todėl lengvai gali suaugti su pagrindiniu dėmeniu. Pvz.: *Savaitgaliais kiekvienos mokyklos aikštelėje sportuoti vietos kiek tik nori. Ir buvo visko kiek širdis geidžia (daug). Fantazuokite kiek patinka. Mokėsiu kiek reikia (pakankamai). Gali skambinti kur nori ir kiek tik nori. Padarė kur ranka, kur koja (prastai). Eina kur panorėjęs. Ūkio prižiūrėt kaip reikia (kitais pasakius – tinkamai) neprižiūri. Išskyrimas kableliais, norint parodyti šalutinio dėmens ribas, tokiais atvejais taip pat nelaikytinas klaida.*

8.2. Iš vieno prijungiamojo žodžio sudarytas šalutinis dėmuo skiriamas kableliu (arba brūkšniu), jei eina sakinio ar jo dėmens pradžioje, pvz.: *Žadama pasirašyti bendrą frakcijų atstovų kreipimąsi. Kokį, jis dar negalėjo pasakyti. Kur, klausiate, o ar tai nebuvo paskelbta? Pasak jų, mokslininkams svarbiau teorija, o praktines problemas turį spręsti kažkas kitas. O kas – neaišku. Galbūt jis išgys. Kada, mes nežinome, gal po 10 metų, ir tai nežinia, ar pavyks, juk tai – dvasios dalykai. Kiek, suskaičiuoti galima, bet reali paskolų grąžinimo data dar nenumatyta.*

8.3. Šalutinis dėmuo išskiriamas kartu su jį pabrėžiančiais ar aiškinančiais žodžiais arba žodžių junginiais *ypač, nebent, juoba, juolab, juo labiau, tuo labiau, būtent, vis tiek, tai yra*, pvz.: *Psichologai labai rūpinasi mokslinių tyrimų etika, ypač kai tiriami vaikai. Siekiama skatinti ūkio subjektų ir prekyba, ekonominiu bendradarbiavimu užsiimančių institucijų sutarčių sudarymą, pasikeitimą informacija, ypač jei tai susiję su įstatymais, nutarimais, kitais teisės aktais. Prašom kalbėti, nebent jei būtų kokių nors redakcinių pastabų. Ji jau išmoko reikalus tvarkyti internetu, telefonu, o į agentūrą važiuoja, nebent kai prispiria finansiniai reikalai. Vis dėlto aukšta tvora nuteikia nemaloniai, juoba kad žemės ruožas tarp tvoros ir gatvės visai siauras. Vyriškis ligoninėje jaučiasi kaip namuose, juolab kad ir sveikata jau sustiprėjo. Siūlome visuomenei pagrindines mūsų parengto įstatymo projekto nuostatas, juo labiau kad nuomonių, ginančių anksčiau galiojusio ir sustabdyto įstatymo nuostatas, spaudoje jau buvo. Džiaugiuosi pergale, tuo labiau kad ji buvo*

prieveiksnius *kur, kada* ir kt. gali būti rašomas kablelis, jei norima parodyti prijungimą, pvz.:

Vargu(,) ar jis sutiktų užsikrauti ant savo pečių tokią atsakomybės našta. Kažin(,) ar pavyktų, jei pasišautume padaryti kažką panašaus į folkloro festivalį? Kažin(,) kas atsitiktų, jei netektume savo tradicinių švenčių? Gražų reginį gadina netvarkingai suverstos šakos, suniokota žemė, kažin(,) kiek prireiks metų, kad čia vėl užaugtų miškas. Kažin, ar vertėjo priminti tai? Kažin(,) kada buvo gautas šis vokas? Jeigu nemindžiotume įstaigų slenksčių, kažin(,) kaip būtų buvę.

10.4. Šalutinis dėmuo iš vieno prijungiamojo žodžio po tarinio gali būti išskiriamas kableliais (retai – brūkšniais), jei norima išryškinti jo prasminį ir intonacinį savarankiškumą, pvz.:

Rengiamas budėjimo darbo grafikas, bet norėtume iš anksto žinoti(,) koks. Planuojama mažinti darbuotojų skaičių, tačiau sunku pasakyti(,) kiek. Kažkas atskleidė tretiesiems asmenims konfidencialią informaciją. Iki šiol niekas nežino(,) kas. Jis žadėjo paskelbti tą sąrašą, tik nenurodė(,) kada. Mes žinome(,) kaip.

labai sunki. Miesto biudžetas skylėtas, be talkų neišsiversi, būtent todėl savivaldybės administracija paskelbė švaros ir tvarkymosi mėnesį. Kaip ten benutiktų, nereikia savęs graužti, vis tiek kas įvyko, nebepakeisi. Gauta 143602 tūkst. Eur pajamų, tai yra pajamų planas įvykdytas 93 procentais.

8.4. Vienarūšiai šalutiniai prijungiamojo sakinio dėmenys, sujungti kartojamais sudedamaisiais ar skiriamaisiais jungtukais *ir ... ir, ar ... ar, arba ... arba, nei ... nei*, atskiriami pradendant antruoju, kartojamuoju, jungtuku, pvz.:

Kone kiekvieną dieną stengiuosi naujoves pagriebti, domiuosi profesine literatūra, kad tobulėčiau ir kad būčiau profesionalesnė, ir kad budėjimo metu suskambęs telefonas pasitikėjimo savimi nepaverstų baime. Informaciją apie asmens privatų gyvenimą galima skelbti tik to žmogaus sutikimu arba kai informacijos paskelbimas nedaro žalos asmeniui, arba kai informacija padeda atskleisti įstatymų pažeidimus ar nusikaltimus, arba kai informacija yra pateikiama nagrinėjant bylą. Visi kalbėtojai vieningai kritikavo projektą ir niekaip negalėjo susitarti, kokią išeitį rasti nei kokius rinkti atstovus, nei kokių imtis priemonių. Nesimatė per daug minkštai žaidusių sportininkų kovingumo, jos nežinojo, ko griebtis nei kaip pulti, nei kaip gintis.

Pastaba. Vienarūšiai šalutiniai dėmenys, sujungti nekartojamais sudedamaisiais ar skiriamaisiais jungtukais *ir, ar, arba, nei*, neatskiriami, pvz.:

Žmonės nuolatos nori žinoti viską, kas vyksta ir kad niekas nuo jų nebūtų slepiama. Nurodoma data, pinigų likutis kasoje darbo dienos pradžioje, kasos pajamų ir išlaidų orderių numeriai, iš ko priimta ar kam išmokėta pinigų suma pagal kiekvieną orderį. Rūpėjo sužinoti, ką vienas ar kitas muzikantas mano apie savo kolegų darbus arba kaip atsirado viena ar kita daina. Žmonės tame mieste neturi šaknų, jie nežino, kur eina nei kam ir ką turi daryti.

9. Sujungiamieji sakiniai

9.1. Sujungiamųjų sakinių dėmenys, susieti:

11. Sujungiamieji sakiniai

a) Priešinamaisiais ir paremiamaisiais jungtukais ar jų paskirtį turinčiais žodžiais *o, bet, tačiau, tik(tai), vis dėlto, (per) tai, užtai, užtat(ai), tad, todėl* ir kt., pvz.:

Buvau per daug savarankiškas, laisvas, tiesus, o tokie žmonės negali pragyventi nieko neužkliudę. Nors tiltas nėra senas, bet jau susidėvėję jo siūlės. Dėl lėšų įsigijimo teisėtumo kreiptasi į teisėsaugos institucijas, tačiau sprendimas dar nepriimtas. Tos idėjos labai senos, tik anksčiau jos nebuvo pabrėžiamos. Į ekspertų išvadą jau yra atsižvelgta, ji priimtina, tiktai 7 punktą papildysime. Už konsultacijas mokėti nereikia, vis dėlto daugeliu atvejų klientas suinteresuotas ilgalaikiu bendradarbiavimu. Įmonė registruota bute, per tai aš jau nebeturiu asmeninio gyvenimo, ypač kai prasidėjo aktyvi prekyba. Balsuosime spausdami mygtukus, užtat prašau sėsti į vietas. Jis ilgai gydėsi traumą, tad dabar jį matome po pertraukos pirmą kartą. Kai kurių apylinkių protokoluose buvo pastabų, todėl apygardos rinkimų komisija perskaičiavo jų biuletenius.

b) Jungtukų ir jungiamųjų žodžių samplaikomis *o vis dėlto, bet vis dėlto, bet užtat* ir kt., yra atskiriami kableliu (rečiau kabliataškiu), pvz.:

Jūs pasiūlėte naują projekto įgyvendinimo terminą, o vis dėlto ar jis pakankamas? Kiekvienas priekaištas žeidžia mūsų savimeilę, bet vis dėlto galime priimti tam tikrą kritiką, jei ji konstruktyvi. Sprendimo projektą siūloma įtraukti į darbotvarkę, bet užtat aš norėčiau aiškesnės pirmininko nuomonės.

9.2. Sujungiamųjų sakinių dėmenys, sujungti:

a) kartojamais sudedamaisiais jungtukais ir jų paskirtį turinčiais žodžiais *ir ... ir, nei ... nei, čia ... čia* ir kt., pvz.: *Ir daugelis iš jų egzaminą išlaikė tikrai puikiai, ir ne vienas dabar tebešoka ir studijuoja, keli jau sėkmingai baigė bakalauro studijas. Nei bendrovės finansiniai rezultatai viešunami, nei jos abonentų skaičius žinomas. Sugebėkime atskirti: čia yra gėris, o čia – blogis, čia – tiesa, čia – melas, čia – krantas, čia – liūnas.*

b) kartojamais skiriamaisiais jungtukais *arba ... arba, ar ... ar*, yra atskiriami kableliais, pvz.: *Kainų augimą iš esmės lemia arba degalų kainų pokyčiai, arba jos auga dėl administracinių sprendimų didinti, tarkime, akcizus, kai kurių paslaugų kainas. Ar mūsų grįžimas bus naudingas*

11.1. Sujungiamojo sakinio dėmenys, sujungti nekartojamais jungtukais *ir, ar, arba, nei*, gali būti atskiriami kableliu, jei norima parodyti jų prasminį ir intonacinį savarankiškumą, pvz.:

Visi mes esame alytiškiai(,) ir kiekvieno mūsų nuomonė miesto plėtros klausimais yra labai svarbi. Balsuojame(,) ir viskas bus aišku. Lemtis negailestinga žmonėms(,) ar jie patys savo gyvenimą ardo? Asmuo gauna atlygį už keletą skirtingų darbų(,) arba alga (honoraras) jam mokama keletą kartų per mėnesį. Jaunuolis išvyko į užsienį vienas(,) nei adresu, kur kreiptis dėl darbo, kitokios informacijos jis neturėjo.

11.2. Išvadiniai sakinio dėmenys *ir atlikta, ir baigta, ir (daugiau) nieko,*

<p><i>Lietuvos žmonėms ir kraštui, ar būsime našta ir problema, kurių Lietuva pakankamai turi ir be mūsų? Ar žmogus reikalingas sportui, ar sportas – žmogui?</i></p>	<p><i>ir galas, ir gana, ir tiek, ir viskas ir pan. gali būti atskiriami kableliu (rečiau brūkšniu), pvz.: Išsiskirstysim kas kur(,) ir neatlikta! Aš pasiryžau(,) ir baigta! Vietos gyventojai nelinkę dramatinizuoti situacijos, maudymuisi naudoja šulinio vandenį, kartais jo atsigeria(,) ir nieko. Puoselėkim savo bendrovę, auginkim ją kaip vaiką, jei bankrutuos, iškriksim kas sau kaip Grigo bitės(,) ir galas. Pasakyt pasakiau(,) ir gana. Man patinka šio žmogaus kompetencija, jis man padeda(,) ir tiek. Siūlau balsuoti iš karto, skubos tvarka(,) ir viskas. Pakalbi su žmogumi(,) ir viskas aišku.</i></p>
<p>10. Bejungtukiai sakiniai</p> <p>10.1. Bejungtukių sakinių dėmenys atskiriami kableliu, kabliataškiu, brūkšniu ar dvitaškiu. Reiškiant išvardijimą, gretinimą, priešpriešą paprastai vartojami:</p> <p>a) Kablelis ar kabliataškis: <i>Šiandien tu mums padedi, rytoj mes tau padėsime. Vaikystė baigiasi, prasideda tikras gyvenimas, išgaruoja romantika, lieka tik pareigos. Gyvenamasis namas turi būti tvirtas, patikimas, pirmenybė teikiama natūralioms medžiagoms. Antroji savaitės pusė bus ramesnė, giedresnė, naktys vėsesnės, dienos maloniai šiltos. Šalis pateiks raštišką pažymą per 45 darbo dienas, atsakymai bus gauti per kitas 60 dienų; teismas susirinks į posėdį bet kurios šalies prašymu per 15 darbo dienų nuo atsakymų gavimo. Bilietas galioja tik vienam reisui, keleivis privalo saugoti jį iki kelionės pabaigos. Taryba dar nepatvirtino veiksmų plano, komisija neišsprendė su projektu susijusių problemų. Lengva pasakyti, sunku padaryti. Senam dera patarti, jaunam paklaustyti. Aklas viską girdi, kurčias viską mato. Gal jis visai ką kita norėjo pasakyti; gal mes ne taip išsiaiškiname, suprantame, jaučiame jo kūrinio prasmę, vaizdus?</i></p> <p>b) Reiškiant apibendrinimą, sąlygą, laiką, nuolaidą, neatitikimą dažniau vartojamas brūkšnys: <i>Viena aišku – be darbo neliksiu. Tai dar ne pabaiga – orai vės toliau. Pažymint Pasaulinę turizmo dieną suorganizuota ekskursija pėsčiomis po Alytaus miestą – joje dalyvavo 60 moksleivių ir suaugusiųjų.</i></p>	

Muzika – ar galite gyventi be jos? Pajutau nepaprastą palengvėjimą – dvi savaitės laisvės! Akis nemato – širdies neskauda. Būk nei saldus, nei kartus – saldu nuris, kartų išspjaus. Gali būti susikaupę daugybė nuoskaudų ir neigiamų emocijų, vis dėlto sveikas protas turėtų padiktuoti teisingą pasirinkimą – patirtas nuostolis turi būti atlyginamas atitinkama nauda, ne žalos darymu kitai pusei.

c) Reiškiant aiškinimą, priežastį ir pasekmę – dvitaškis ar brūkšnys:

Važiavimo sąlygos tikrai ne kokios: kai kur dėl slidaus kelio automobiliai negalėjo užvažiuoti ant kalno. Turizmo informacijos centras kelionių ir atostogų sezonui pasiruošė iš anksto – jau dabar čia galima rasti naujausių leidinių apie Alytaus kraštą, įsigyti naujų originalių suvenyrų, atvirukų, žemėlapių. Politikams pasakiau: mes buvome ekspertai ir savo nuomonę išdėstėme, jūs turite priimti sprendimą. Neteisėtas kompiuterių programų naudojimas pasireiškia dvejopai: kompiuterių programos įdiegiamos ir naudojamos be licencijos; jos naudojamos daugiau kompiuterių nei leidžiama licencijoje. Visi klausia to paties: kas bus rytoj ir ką daryti? Sugalvojome parodyti mokyklą būsimiems pirmokams: tegu jie susidraugauja su mokytojais, pavaikšto ilgais koridoriais, kad rugsėjo mėnesį juose nepaklystų. Perspėk kvailą – jis tavęs nekęs, perspėk išmintingą – jis tave mylės.

10.2. Sudėtinio bejungtukio sakinio dėmens atitikmeniu einantys teigimo, neigimo, sutikimo ir kitų panašių reikšmių žodžiai (*taip, ne, gerai, nieko, kaip, ką* ir pan.) atskiriami kableliu, pvz.:

Taip, aš atsiprašau, tiesiog nepastebėjau. Taip, savo ir kitų sąmonę keisti sunku. Ne, visiškai nesvarbu. Ačiū, aš tik noriu priminti. Gerai, baigėme kalbėti apie balsavimo motyvus, lieka balsuoti. Ką, negi leisi vaiką per tokį šaltį? Ką, dar neaišku? Kaip, ar atvirai viską pasakyti? Nieko, paskaudės ir praeis.

III. TEKSTO SKYRYBA

Žr. pabaigoje.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Taikant šias taisykles būtina atsižvelgti į Valstybinės lietuvių kalbos

III. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12. Taikant šias taisykles būtina atsižvelgti į Valstybinės lietuvių

komisijos patvirtintas Pasirenkamosios skyrybos taisyklės.

kalbos komisijos patvirtintas Privalomosios skyrybos taisyklės.

III. TEKSTO SKYRYBA

11. Ženkliai sakinio gale

11.1. Sakinio gale rašomas taškas, klaustukas, šauktukas arba daugtaškis (tai priklauso nuo sakinio prasmės ir intonacijos), pvz.:

Laikas yra tikrasis šeimininkas, žmogus – tik svečias. Čia traukia eit, vilioja gėlės, jauki aplinka. Darbas duoną duoda, tinginystė – bėdą.

Kada pasaulis buvo idealus? Negi jums tai neaišku? Kas, jei kita šalis nesilaiko įsipareigojimų? Negi ir mūsų gyvenimas kaip tas upelio vingiavimas?

Išlikime sveiki! Gera šiluma širdį paglosto – kiek vis dėlto puikių, šviesių žmonių turėta, kiek gero patirta! O Lietuva, būk per amžius laisva!

Oi, tos ambicijos... Ne taip paprasta, kaip tau atrodo... Ir užuominos tokios painios... Taigi visi matom: stengiasi, netinginiauja, malonių neprašo...

Pastaba. Po antraštinių sakinių taškas nerašomas, pvz.:

Gamta – kultūros lopšys

Alytaus miesto savivaldybės administracijos finansų kontrolės taisyklės

Įgaliojimas atstovauti savivaldybei teismuose

Įsakymas dėl kasmetinių atostogų

Socialinės paramos teikimo komisijos nuostatai

Mes mylime Alytų

11.2. Sakinio galo ženklai kabutėmis skiriamos tiesioginės kalbos ir citatos sakinio pabaigoje rašomi prieš uždaromąsias kabutes, pvz.:

Romėnai sakė: „Kalba yra sielos atspindys.“

Pirmininkas klausia: „Ar visi susirinko?“

Tereikia nusišypsok pasakyti: „O, kaip aš džiaugiuosi jus matydama!“

Suplukes atsiduso: „Vis dėlto šauniai padirbėjome...“

x x x

Iš dalies k e i č i u Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus <...> įsakymu <...> patvirtintų Alytaus miesto savivaldybės projektų atrankos ir atsiskaitymo taisyklių 3 punktą ir jį išdėstau taip:

„3. Projektų atrankos komisiją sudaro vienas Alytaus miesto savivaldybės tarybos Sveikatos apsaugos ir socialinių reikalų komiteto narys, vienas Strateginio planavimo skyriaus specialistas, <...> skyriaus vedėjas ir du šio skyriaus specialistai.“

Alytaus miesto savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

*Papildyti Alytaus miesto savivaldybės tarybos <...> sprendimu <...> patvirtintą viešosios įstaigos <...> etatų sąrašą ir išdėstyti jį taip:
 „1. Direktorius.
 2. Vadybininkas – 1 etatas.
 <...>
 12. Kasininkas-sekretorius – 1 etatas.“*

Jei sakinio gale atsidūrė koks nors kabutėmis išskirtas sakinytis ar pavadinimas, kurio pabaigoje yra klaustukas, šauktukas ar daugtaškis, tai tie ženklai atliks ir sakinio galo funkciją – papildomo sakinio galo ženklo po kabučių nereikia: *Pirmininkas pasiteiravo: „Ar abi šalys galėtų tenkinti toks sprendimas?“*

12. Tiesioginė kalba

12.1. Tiesioginė kalba skiriama brūkšniais arba kabutėmis. Jei prieš tiesioginę kalbą yra įvardinių žodžių, po jų prieš tiesioginę kalbą rašomas dvitaškis. Tiesioginė kalba pradedama didžiąja raide.

12.2. Brūkšniu skiriama tiesioginė kalba pradedama nauja eilute, pvz.:

*Jis išklaušė komiteto narių nuomones ir pasiteiravo:
 – Kokia tvarka ir kada galėčiau pateikti naują projektą?*

*Sportininkas žurnalistams teigė:
 – Žaisiu, kol būsiu sveikas, o tai, manau, gali trukti dar kelerius metus.*

*Vaikai buvo sutrikę.
 – Kada ateisi?*

12.3. Brūkšniais skiriamos dialogo kalbos kiekvieno veikėjo žodžiai pradedami nauja eilute, pvz.:

*– Esate impulsyvus ar santūrus charakterio?
 – Priklauso nuo situacijos. Iš esmės stengiuosi išlaikyti pusiausvyrą.*

*– Kas svarbiausia gyvenime?
 – Sveikata.*

– Mes gi šią savaitę išvažiuojame.

- *Kada?*
- *Poryt, kaip tarėmės, devintą.*

12.4. Kabutėmis skiriama tiesioginė kalba po įvadinių žodžių rašoma toje pačioje eilutėje, pvz.:

Išvys iš Lietuvos svečių, niekad nematyta, išgirs ne šia tarme tariamus žodžius, maloniai ima už parankės, bemat kviečia: „Užeik pas mus.“ Pirmininkė kalbėjo apie sutarties 4 skirsnį ir teiravosi: „Kokios galimos pasekmės, jeigu investuotojas nevykdys sutarties 4.1, 4.2 punktų? Ar savivaldybei turės galimybę atsiimti žemės sklypą iš investuotojo?“

12.5. Jei perpasakojamas dialogas, tarp kabutėmis skiriamos dviejų veikėjų kalbos rašomi brūkšniai, pvz.:

„Tu klausai apie mano darbą, o aš nežinau, kur tu dirbi. Papasakok.“ – „Negi aš tau nepasakojau? Gal tik norėjau. Tu neklausei. Aš pagalvoju, kad tau neįdomu...“ – „Kodėl? Įdomu.“

„Vienas, du, trys... Trys už. Kas prieš?“ – jis pasisuko į mane. Aš kažkodėl pakėliau ranką. – „Taip, vienas prieš.“

12.6. Po tiesioginės kalbos esantys arba į tiesioginę kalbą įsiterpę autoriaus žodžiai pradedami mažąja raide. Tiesioginė kalba nuo jų skiriama brūkšniais, kurie rašomi po kitų sakiniui reikalingų ženklų: po kablelio, šauktuko, klaustuko, daugtaškio – prieš autoriaus žodžius; po taško, kablelio, dvitaškio – po autoriaus žodžių, pvz.:

– *Noriu, kad būtų išsaugotas socialinis teisingumas, – savo pasiūlymus motyvavo tarybos narys.*

– *Mūsiškiai buvo pajėgesni, bet tai reikėjo įrodyti! – sakė treneris.*

– *Argi tokioje aplinkoje reikia kalbėti šiomis temomis? – pasipiktino jis.*

– *O kur jūs manote apie tai galėtume pakalbėti? – mandagiai paklausė ji.*

– *Taip ir sukasi užburtas ratas... – sutiko pašnekovė.*

– *Dabar jaučiamės sveiki, – sakė pašnekovai, – kasdien mankštinamės arba lankome treniruotes.*

– *Tai jau taip, – liūdnai palingavo galva vyriausiasis. – Deja, prabėgę metai padarė savo.*

– *Negi viską mesim? – kyštelėjo trigrašį Saulius. – Tiek darbo įdėjom, kol viską surikiavom.*

– *O gal tu nežinai, ko ieškai, todėl ir nerandi? – klausia psichologė. – Kaip atrodo laimė? Kokia ji?*

– Žinoma, aš į tuos reikalus nesiruošiu kištis, – tarė Milda, bet pagavo sunerimusį sesers žvilgsnį ir po valandėlės prabilo: – Mane truputį kitkas baugina...

„Alytaus kraštas – patraukli vieta praleisti laiką gražioje gamtoje, patirti įspūdžių ir pailsėti“, – sakė Turizmo informacijos centro direktorė.

„Prašau jus pasilikti po pasitarimo. Be to, – tęsė jis, – prasideda ir rinkimų kampanija: mes turime iškelti į kandidatus pačius vertingiausius, ištikimiausius žmones.“

12.7. Kai tiesioginė kalba eina prieš autoriaus žodžius ir yra skiriama kabutėmis, jos galo ženklai (šauktukas, klaustukas, daugtaškis) rašomi prieš uždaroją kabutę, o kablelis – po kabučiu, pvz.:

„Teko mokėti dar kartą!“ – pasipiktino keleivis ir pradėjo aiškinti, kas atsitiko.

„Kas už tai, kad būtų patvirtinta ši darbotvarkė?“ – pasiteiravo posėdžio pirmininkas.

„Žinoma, kad ne kas...“, – pritarė pašnekovas.

13. Citatos

13.1. Citatos išskiriamos kabutėmis. (Kai citatos išskiriamos šriftu ar kitokiu grafiniu būdu, kabutės gali būti nerašomos.)

13.1.1. Kai citatą sudaro atskiras sakinytis ar keli sakiniai, po įvadinių žodžių dedamas dvitaškis, o citata paprastai rašoma toje pačioje eilutėje; ilgesnė citata gali būti pradedama nauja pastraipa, pvz.:

Volteras rašė: „Darbas mus išlaisvina iš trijų didžiųjų blogybių: nuobodulio, nedorybės ir skurdo.“

Patikslinu įstatų 32.3 punktą ir jį išdėstau taip: „32.3 nustato paslaugų, darbų kainas ir tarifus; tvirtina etatus bei darbuotojų darbo užmokesčio nustatymo taisykles.“

Nors Lietuva nuo amžių patyrė daugybę sunkių okupacijų, tačiau jos himnas kviečia: „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia.“

Apie gyvenimo prasmę A. de Sent Egziuperi yra sakęs: „Ar ne geriau būtų, užuot smerkus blogį, skleisti gėrį?“

Jei cituojamu ar kabutėmis skiriamos tiesioginės kalbos sakinio gale atsidūrė simbolinis ar koks kitas išskirtas kabutėmis pavadinimas, reikėtų dėti uždaroją kabutę, tašką ir uždaroją citatos kabutę: *Paklaustas, koks kūrinys jam labiausiai patiko, atsakė: „Tai švedų režisieriaus [Lassés Hallströmo](#) filmas „Šokoladas“.“*

Jei sakinio gale atsidūrė koks nors kabutėmis išskirtas pavadinimas, kurio pabaigoje yra klaustukas, šauktukas ar daugtaškis, tai tie ženklai atliks ir sakinio galo funkciją – papildomo sakinio galo ženklo po kabučių nereikia: *Vilniaus mažasis teatras parodė spektaklį „Palaukit, kieno čia gyvenimas?“*

13.1.2. Po citatų esantys ir į jas įsiterpę autoriaus žodžiai rašomi taip kaip autoriaus žodžiai prie tiesioginės kalbos (žr. 12.6), pvz.:

„Tik neturintiems išsiauklėjimo reikalingas etiketas, tik neturintiems skonio reikalinga mada“, – teigė Liudvikas XIV.

„Tėvynė – sąvoka moralinė. Žmogus Tėvynę nešiojasi širdyje. Tik tas jos nepraras, kas nenorės...“, – šalies vadovas priminė rašytojo Juozo Grušo žodžius.

„Nuolat skaitau Jūsų žurnalą gyvendamas Prancūzijoje, – dalijasi mintimis skaitytojas, – ir pažadu nudžiuginti savo straipsniais.“

„Knyga praverstų ir studentui, ir mokytojui, ir profesoriui“, – rašo įžangoje autorius ir čia pat su kartėliu atsidūsta: *„Deja, apie tokią knygą kol kas galime tik svajoti.“*

13.2. Cituojamas eiliuotos kalbos posmas rašomas nauja pastraipa ir be kabučių arba su kabutėmis toje pačioje eilutėje (eilučių ir posmų pabaiga žymima pasviraisiais brūkšniais), pvz.:

Justino Marcinkevičiaus kūriniuose daug gamtos ir žmogaus egzistencijos jausmo:

*Kas aš be medžio, be žolės, be paukščio,
Be priėjimo prie žmogaus, be žvilgsnio,
Kuris mane sutinka ir palydi?*

Eilėraštyje poetas atsiskleidžia kaip romantikas, dvasingumo ieškotojas, būties priešingybių analitikas, jis pabrėžia savo ištikimybę žmogui ir gimtajai žemei: *„Palaimos šviesią valandą / Ar juodu nesėkmės metu / Aš liksiu ištikimas žmogui / Ir sau pačiam. / Yra nematoma jungtis / Tarp mūsų / širdžių. / Ir saulėtą dienovidį. / Ir nykujį vidurnaktį / Aš ją jaučiu, aš ją girdžiu.“*

13.3. Citata, sudaranti autoriaus sakinio dalį, rašoma toje pačioje eilutėje ir pradedama mažąja raide, pvz.:

Būdami ištikimi savo šūkiui „nuo pamatų iki raktų“ sukūrėme modernią statybos bendrovę.

Pasakymas „duonos ir žaidimų“ (t. y. nemokamo maisto ir nemokamų pasilinksminimų) – Romos paprastų žmonių reikalavimas valdantiesiems, kurie paskui tikėdavosi prastuomenės politinės paramos.

Valstybinės kalbos įstatymo 23 straipsnis nustato, kad „Visi viešieji užrašai turi būti taisyklingi“.

Išardytas ar kitaip pažeistas dangas ir aplinką sutvarkysime pagal statybos techninį reglamentą STR 1.07.02:2005 „Žemės darbai“.

Alytaus teatro didžiojoje salėje įvyks koncertas „Tėvynė, tu mano tėvynė“.

Kai sakinio gale kabutėmis išskirtas simbolinis pavadinimas ar trumputė citata (ne citatos sakiny!), tada taškas rašomas po kabučiu: *Birželio viduryje Alytaus sporto ir rekreacijos centre (Naujoji g. 52) vyko verslo kontaktų paroda „Alytus 2012“.* Kontrolierius savo akte nustatė, kad „esminis viešojo konkurso sąlygose nurodyto kriterijaus (darbų kainos) pakeitimas iš savivaldybės biudžeto papildomai pareikalavo 123 456 Eur“.

LENTELĖS IR KITŲ TEKSTŲ SKYRYBA

Lentelės vienoje skiltyje esančio sakinio ar frazės gale nesant vardijimo dvitaškis nerašomas.

<i>Organizacijos pavadinimas</i>	<i>UAB „ABC“</i>
<i>Organizacijos kodas</i>	<i>249672710</i>
<i>Organizacijos adresas</i>	<i>Naujoji g. 208, Alytus</i>
<i>Kiekis</i>	<i>1 000 vnt.</i>
<i>Kaina eurais</i>	<i>5 000</i>
<i>Iš viso</i>	<i>5 000</i>

Lentelių skilčių ribos atstoja skiriamuosius ženklus, todėl po baigiamųjų frazių ar sakinių lentelėse skiriamieji ženklai nebūtini. Reikėtų laikytis vieningo lentelės teksto pateikimo principo.

Tekstą skaidant eilutėmis, eilučių gale galima nevertoti skyrybos ženklų, pvz.:

<i>Alytaus miesto savivaldybės administracija</i>	<i>PARDUOTUVĖ SNAIGĖ</i>	<i>Šarvuotos durys</i>
<i>Rotušės a. 4, LT-62504 Alytus</i>	<i>ŠALDYTUVAI</i>	<i>Plastikiniai langai</i>
<i>Kodas 188706935</i>	<i>ŠALDIKLIAI</i>	<i>Geoterminis šildymas</i>
<i>A. s. LT 28 7044 0600 0192 8245 AB SEB banke</i>	<i>KOMPLEKTAVIMO DALYS</i>	<i>Santchnikos darbai</i>

Žymint dokumentų formų turinio pastabas – kas kurioje eilutėje, vietoje įrašytina, tekstas po tuščia eilute rašomas skliaustuose pradedant mažąja raide (1 variantas), o kai rengiamas tik blanko pavyzdys ir tuščios eilutės nenaudojamos – didžiąja raide (2 variantas), pvz.:

1 var.

Direktorius	.....	.....
	(parašas)	(vardas, pavardė)

A. V.

2 var.

Direktorius (Parašas) (Vardas, pavardė)
A. V.

Reklamos skyrybos pavyzdžiai

Blogai

Įrengiame:

Apsaugos sistemas;
Vaizdo stebėjimo sistemas;
Telefonspynes;
Automatinius kiemo vartus

Gerai

Įrengiame:

apsaugos sistemas;
vaizdo stebėjimo sistemas;
telefonspynes,
automatinius kiemo vartus

Gerai

Įrengiame

apsaugos sistemas;
vaizdo stebėjimo sistemas;
telefonspynes,
automatinius kiemo vartus

Blogai

Naudokis nemokamu internetu viešosiose bibliotekose:

- Rask reikiamą informaciją;
- Sek paskutines naujienas;
- Bendrauk su draugais ir pažįstamais.

Gerai

Naudokis nemokamu internetu viešosiose bibliotekose.

- Rask reikiamą informaciją.
- Sek paskutines naujienas.
- Bendrauk su draugais ir pažįstamais.

Gerai

Naudokis nemokamu internetu viešosiose bibliotekose

- Rask reikiamą informaciją
- Sek paskutines naujienas
- Bendrauk su draugais ir pažįstamais

INTERNETO ŠALTINIAI

[Valstybinė lietuvių kalbos komisija / Nutarimai](#)
[VLKK 2006 m. rugsėjo 28 d. skyrybos nutarimų gretinamasis variantas](#)
[Dabartinės lietuvių kalbos tekstynas](#)

LITERATŪRA

Dabartinės lietuvių kalbos gramatika. V., 1994. – 743 p.

Lietuvių kalbos rašyba ir skyryba. V., 1992. – 263 p.

Druktenis A. Kaip formuojamos skyrybos taisyklės (2006-12-21 paskaitos medžiaga)

Dvylytė A. Skyrybos naujovės (seminaro medžiaga). 2004

Vladarskienė R. Aktualūs lietuvių administracinės kalbos klausimai (seminaro medžiaga). 2008

Vladarskienė R. Aktualūs administracinės kalbos ir dokumentų rengimo klausimai (seminaro medžiaga). 2008

Vladarskienė R. Dokumentų tekstai. V., 2003. – 120 p.

Gimtoji kalba, žurn.

Informacija atnaujinta 2019-09-12